NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Order sect.
Ottawa Ont.
National Library Bibliothèque nationale
OCT 1 1979
NEWSPAPER SECTION DES JOURNAUX

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave, Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada. Tel. 466-0951 Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp. kl. 9 h.-5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 h.-8 õ. Laup. kl. 9 h.-1 p.l.
Tellimishinnad: Kanadas: 1 a. $24.00, 6 k. $13.00, 3 k. $8.50. USA-sse: 1 a. $26.00, 6 k. 14.00, 3 k. 9.00. Ülemeremaadesse: 1 a. $30.00, 6 k. $16.00, 3. k. $10.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $14.50, 6 k. $7.25. Kiri ja lennupostilisa USA-sse 1 a. $16.50, 6 k. $8.25. Lennupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $32.75, 6 k. $16.38.
Üksiknumber —.50¢.
Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $3.75, tekstis $3.50, kuulutuste küljel $3.25.

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

„OUR LIFE" — „MEIE ELU" — Estonian Weekly. Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 Tel. 466-0951

— ☆ —

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum.
Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773

— ☆ —

„MEIE ELU" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas.
Asut. A. Weileri algatusel 1950.

Nr. 38 (1545) 1979 NELJAPÄEVAL, 20. SEPTEMBRIL — THURSDAY, SEPTEMBER 20 XXX aastakäik

Mure Kanadas:

TENNISHALL JÄÄB KITSAKS ESTO '80 LIIKUMISLAVASTUSELE

Kanadas tuntakse muret Esto '80 liikumislavastuse üleviimise pärast avaralt jäähoki staadionilt piiratud ruumiga tennishalli, selgus rahvatantsude osa üldjuhi Udo Tohveri viibimisel Torontos.

„ESTO 80" Peakomitee poolt valguspeoks, või uue nimetusega „Festival Gala" jaoks varutud staadion langeb arvatavasti ära, sest seda kavatsetakse ümber ehitada ja kas see teoks saab või mitte, selgub alles pärast Rootsi valimisi, ütles Udo Tohver „Meie Elule". Otsustamisel esinevad tugevad poliitilised mõjutused ja on arvata, et otsus kujuneb eitavaks.

On leitud uus asukoht — Kuninglik Tennishall, mis asub 100 meetri kaugusel allmaajaamast ning on ca 3 klm. linna tsentrumist põhjapool. Hoone mahutab 3000 pealtvaatajat ja on võimalik laiendada 5000 pealtvaatajale. Tuleks paratamatult anda kordusetendus. Esialgse kava kohaselt oleks esimene etendus kl. 4—6 ja teine — kl. 7—9 p.l.

KOOSOLEK

Neljapäeva õhtuks oli Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas juhatuse poolt Toronto Eesti Majja kokku kutsutud koosolek, et arutada seoses uue olukorraga kerkinud küsimusi. Kohal olid Sihtasutise juhatuse liikmed — esimees Tõnu Tõsine, abiesimees Toomas Marley, Härnald Toomsalu, T.E.R.R. „Kungla" esimees Toomas Kütti ja juht Toomas Metsala. Vaatlejana viibis koosolekul ka Hamiltoni „Kandali" üks juhtidest, Regina Toomsalu. Ka võimlejate esindajad olid saanud kutse, kuid ei ilmunud koosolekule.

Algul kuulati ära rootsipoolsed põhjendused muudatuseks, milleks osutus asjaolu, et jäähoki staadion tuleb arvatavasti ESTO 80 ajaks ümberehitamisele ja seepärast oli vaja leida alternatiiv. Kanada poolseks mureks oli peaasjalikult asjaolu, et väljavalitud tennishalli mõõdud on ainult pool jäähoki staadioni mõõtudest ja see tähendab väiksemat arvu pealtvaatajaid, kui ka võrdlemisi väikest pindala esinemiseks. See asjaolu teeb eriti muret rahvatantsijaile, kuna paistab, et nende arv saab olema küllaltki suur, mis ei jää palju maha ESTO 76 rahvatantsijate perest. Välisstaadionil esinemine, Rootsi ilmastiku ja suveööde valguse juures, ei leidnud pooldamist.

TREENINGPÄEV

Laupäeval, 8. septembril oli Torontos, Forest Hill Collegiate ruumesse kokku kutsutud ESTO 80 Liikumislavastusel esitamisele tulevate rahvatantsude treeningpäev, kus instrueeris selleks Rootsist kohale tulnud rahvatantsude osa üldjuht Udo Tohver, kes on ühtlasi ka praegu Rootsis tegutseva „Kassari" rahvatantsu rühma juhiks.

Kokku oli tulnud üle 70 rahvatantsija, muidugi lõviosa neist Torontost, kuid oli osavõtjaid isegi nii kaugelt nagu Vancouver, kust kohal oli sealne praegune rahvatantsu rühma juht Mikk Peek. Läänerannik oli veel esindatud Seattle ja Portlandi tantsijatega, kellele lisandusid veel Columbuse (Ohio), Detroidi, Chicago ja Buffalo rahvatantsijad, kõik need USA'st. Ka Toronto naaber Hamilton oli esindatud „Kandali" juhtide, Härnald ja Regina Toomsalu näol.

Läbi töötati kõik ühiselt esitatavad tantsud, kusjuures ilmnes, et erinevusi tantsude esitamise tõlgendamises on väga vähe ja need, mis esinesid, nende suhtes lepiti ka kohe kokku kuidas need esitamisele tulevad. Rootsist tulnud instruktor andis ka lühiülevaate majutamisvõimalustest, ning sellest, et Rootsis, Metsakodus, on augusti kuus toimunud rahvatantsu treeningpäevad Euroopa osas. Kõiki „rabas" aga uudis, et Liikumislavastus on üle viidud palju väiksemasse koht a(tennishalli), kui eelmine, ja selletõttu tuleb anda kaks etendus,t kuna publiku mahutavus selles kohas on ainult 5500. Ka esinemiseks kasutatav ala on kaunis väike, 20 x 40 meetrit ja kui arvestada treeningpäeva osavõtuga, siis võib oodata Ameerika mandrilt ESTO 80-nele oma paarsada tantsijat.

Inimesed ei sõidaks maha 300 miili, et tulla ainult treeningpäevale, kui seal poleks ka taga huvi ESTO 80-nele minekuks. Lisaks siit minejaile on Euroopast oodata 120—150 tantsijat, mis annab kokku oma 150—175 paari ja see arv vajab vähemalt kaks korda suuremat esinemise pindalat, kui seda võimaldab praegune koht. Selle tõiga üle avaldasid oma muret ka kohalolnud rühmade juhid, kuid küsimus jäi siiski lahtiseks, sest U. Tohveri sõnade järele pole Stokholmis enam ühtegi teist suuremat siseruumi, mis oleks sobiv sellise ürituse korraldamiseks.

U. Tohver, kes siirdus edasi Lakewoodi, kus toimus USA poolne treeningpäev Liikumislavastuse rahvatantsude jaoks, lubas Rootsi tagasi jõudes teha ettekanded siin avaldatud mõtetest ja muredest vastavatele komiteedele, kuna ka ESTO 80 on ülemaailmline ettevõte, ning kõikide sooviks on, et sellest kujuneks välja järjekordne ühendav ja ergutav elamus eestlusele paguluses.

ESTO '80 rahvatantsujuhi Udo Tohver'i Torontos viibimise puhul toimus Sihtasutus „ESTO '80" Kanadas toimkondade koosolek. Istuvad, vasakult: Toomas Metsala, Udo Tohver, Tõnu Tõsine, Toomas Marley. Seisavad: Toomas Kütti ja Härnald Toomsalu. Foto — O. Haamer

VANDAALID MÄRATSESID LAKEWOODI EESTI MAJAS

Seltsimaja tühjendati politsei abiga pidulistest

Kolm päeva kestnud Labour Day nädalalõpu pühitsemine Lakewoodis, mis laupäevasel peapidul oli igati normaalne, võttis ööl vastu esmaspäeva huligaanitseva-märatseva ilme, tegi inetu lõpu üritusele.

Teise pidupäeva õhtule oli Lakewoodi Eesti Majja palgatud „noortemuusika kohane" orkester, mis kohale saabudes laadis seal maha veoauto koormatäie valjuhääldajaid ja suuri kaste elektrooniliste seadmetega orkestrihelide „ajakohaseks" kõvendamiseks. Sellest jatkunuks külluses muusikat suurele vabaõhu väljakule. Majas moodustas see aga võimatu lärmi, nii et osa vanemaid inimesi, kes olid rakendatud LEÜ pidutoimkonnas, asetasid oma kõrvakuulmise kaitseks vatitropid kõrvu. Pidule kogunenud rõhuvale osale noorusele näis muusika olevat üsna meeltmööda ja koos seekordse rekordilise õllejoomise j.t. alkohoolsete jookide tarvitamise kaasabil võttis tantsupõrandal hüppamine järjest suurema ekstaasi. Metsikuks muutunud tantsimisel mõned osavõtjad karglesid käpuli põrandal. Kella nelja ajal hommikul kui pidukorraldajad palusid märatsevaid külalisi majast lahkuda, keeldus üks osa sõjakalt seda tegemast. Et vältida ametivõimudega sekeldust keelatud, s.t. hilisel ajal majas „pidu" jatkamisega, otsustati vastuhakkajate väljaviskamiseks kutsuda koheselt välja kohalik politsei, misjärele saadi ka ruumid nende abil tühjendada. Ühingu juhatusliikmed ja pidutoimkonna tegelased viibisid kohal veel ligemale tunni, misjärele lahkusid kusjuures Eesti Maja kõik uksed lukustati. Seltsimaja taha n.n. pargialale jäi vaid suur[illegible]n telklaager, kus asusid Kanada [illegible] tööpüha pidutsemisele tulnud, samuti ka mõned teigitäied USA-st saabunuid.

SISSEMURD

Esmaspäeva hommikul kella kuue [illegible] umbes tund aega pärast maja sulgemist, kihutas politsei taas kohale, seekord elektroonilise alarmi peale, mille oli automaatselt vallandanud Lakewoodi Eesti Maja keldrikorral asuva baari laohoone ukse lõhkumise katse. Kuna samaaegselt hakkasid tööle ka seltsimaja juures olevad tugevajõulised alarmisireenid, mille peale tavaliselt jäävad uudishimust peatuma kõik seltsimaja eest maanteel autodel möödujad, siis põgenesid sissemurdjad nende tabamise kartusel teokohalt enne politsei saabumist.

Kui ühingu juhatusliikmed kohale **saabusid, siis selgus, et Eesti Majas** oli kolm ust sissemurtud, meeste tualettruumi sein lõhutud puruks, sissetungitud köögiruumis kappidest toit välja võetud, osa söödud või ära viidud, ülejäänu laiali põrandale paisatud. Baarilao tugevat ust ei oldud jõutud purustada ja enne saabus lõhkujaid häiriv alarm.

Sellekujulisele seal varem esinematule vandalismile, kuigi on vähemailmelisi vahejuhtumeid olnud, lisanes veel omamoodi nähe, millesse oli tõmmatud ka Eesti-Estonia nimi ja nimelt Lakewoodi linnas Rt. nr. 9 ja Central avenüü nurgal järve ääres olevale valgele kivisillale, kust läheb tee kaks miili eemal asuva Eesti Maja suunas, oli suurt tähtedega kirjutatud roppust ja Estonia. Umbes samaladne aga pikem tekst oli kirjutatud ka linnas asuva ühe ärihoone seinale, korralikult maalitud suurte tähtedega.

ORGANISEERITUD AKTSIOON?

Lakewoodi Eesti Ühingu tegelaskonnale lähedal seisvaist ringkonnist oletatakse sellise vandalismi ja Eesti nime teotamisega ühenduses mingikujulist organiseeritud aktsiooni või malust või vähemalt n.ii. tugevat tagantaitamist-õhutamist.

Kohalikku seni elujõulist ja hästi arenenud ning suhteliselt rahuliku olnud eestlaskonda on lisaks sam[illegible]selt vapustanud viimase aegselt ka mitmed pøolavalikud perekondlikud tülid ja sekeldused sealses eesti seltskonnas, mis tekkinud seoses armuseikluste „aktsiooni" ootamatu esile kerkimisega, millede sekka on mängus olnud ka isegi okup. Eestist tulnud Don-Juane, kõnelemata noorelt „pajukile" asunud siinseist riigiteenijaist, kes asunud vastava missiooni läbiviimisele.

TALLINNASSE OODATAKSE 6800 VÄLISKÜLALIST

Linna piiridest lahkumiseks vaja eriluba

United Pressi kirjasaatja jälgis Tallinnas ettevalmistusi tuleval aastal korraldatava regatiks ja märgib, et lagunevas vanalinnas on nüüd iga kolmas maja tellingutes ja selle tõttu kogu linn lõhnab värskelt saetud puu järgi. Tallinnat püütakse palavlikult parandada ja nägusamaks teha. Kirjasaatja rõhutab, et Tallinn, kuigi on N. Liidus, on Eesti Nõukogude Vabariigi pealinn, mis mitmeti erineb ning tõuseb esile, võrreldes N. Liidu selliste linnadega nagu Leningrad, Kiev ja Minsk.

Tallinna elanikud on avaldanud temale arvamist, et nüüd, kus 1980. a. olümpiamängude regatt korraldatakse Tallinna lahel, Eestit hakatakse tähele panema maailmakaardil ja tundma huvi eestlaste elu ja püüdluste vastu. Sama mainis ka UPI kirjasaatjale antud jutuajamises Eesti Peaminisrti abi ning välisminister Arnold Green, kes ühtlasi on Eesti olümpiakomitee esimees. Tema oli ütelnud, et nüüd märgitakse Eesti ära kaardil ja huvi hakatakse tundma selle maa ja rahva vastu. Greeni arvates 35,000 miljonit inimest maailmas jälgivad TV kaudu olümpiamänge ja koos sellega ka näevad Tallinnat. Eestlased erinevad venelastest, ütleb kirjasaatja. Nemad on soomlaste vennasrahvas ja soomlased tulevad nädalalõppudel hulgaliselt Tallinnasse, kus alkohoolseid jooke saab vabalt osta.

Arvatakse, et olümpiaadi ajal **tuleb Tallinnasse kuni 6,800 välisküalist.**

Nende majutamiseks on Viru Hotellis 600 voodit, Olümpia Hotellis 800 voodit ja veel mõned vähemad hotelid. Ehitamisel on spordihoone, mis eelarve kohaselt läheb maksma $7 miljonit, rahvusvaheline lennujaam ($5.25 miljonit), uus raudtee peajaam sadamas ($1,2 miljonit), Tallinna-Pirita maantee ehitatakse nelja liiniliseks ($8,25 miljonit) ja purjepaatide sadam Pirita jõesuus ($27 miljonit).

Lõpuks UPI kirjasaatja märgib, et Tallinnas kus on momendil 450,000 elanikku, oli esmakordselt kantud kaardile araabia geograafi Idrisi poolt aastal 1154. Tallinn on meeldiv mereäärne linn, kus elustandard on tunduvalt kõrgem kui teistes N. Liidu osades. Tema on arvamisel, et olümpiamängude külastajad Tallinnast tulevad tagasi paremate muljetega, kui need, kes külastavad Moskvat, Leningradi, Kievit või Minskit. Tallinna külastajatel tuleb arvestada teatud ebamugavusi ja kitsendusi, mis olümpia külastajatele selgitab kus nad viibivad. Rannavalve patrull-paadid valgustavad öösel pidevalt kogu lahte proshektorite abil ja ametlik olümpiajuhend hoiatab, et igatühte süüdistatakse spioneerimises, kes püüab pildistada sadamat, sildu ja muid ehitusi. Juhitakse tähelepanu sellele, et Tallinn asub N. Liidu eesliinil ja selle tõttu ka olümpiaadi külastajate liikumine on piiratud. Nad ei või lahkuda linna piiridest ilma erilise loata.

A. N.

TERVISVÕIMLEMISE RING korraldab
AVAHIS-PÄRASTLÕUNA-KOHVI
27. septembril 1979. a. kell 3 p.l.
Eesti Maja suures saalis.
Sissepääs $3.00. LOTERII
Kõik teretulnud!

Maksukergendus majaomanikele

Konservatiivide valitsus on asunud osaliselt täitma oma valimiseelseid lubadusi. Esmaspäeva õhtul tehti teatavaks, et majaomanikud saavad teha mahaarvestuse oma 1979. a. tulumaksulehel kuni 375.— dol. Kogu kava rakendatakse 4 aasta jooksul ülemmääraga $1500.—. Maksusoodustus on tehtud ainult elumaja osas ja ei hõlma suvilaid jne.

Sõjavägi avas San Salvadoris demonstrantidele tule

San Salvadori peetakse järgmiseks Fidel Castro poolt juhitud Moskva kommunistlike geriljade ohvriks. Kui politsei peatas ühe demonstratsiooni, siis avati demonstrantide poolt politseile ja sõjaväele tuli. Sõjavägi tulistas vastu demonstrantidele, millest 3 inimest sai surma ja 20 haavata. Kommunistlikud demonstreerijad süütasid autosid ja mootorrattaid ning hooneid. Nad kasutavad sama hävitavat taktikat, nagu Nikaraaguas.

P. E. Trudeau külastab Hiinat

Opositsioonijuht P. E. Trudeau, kes kasvatanud omale habeme, viibib praegu külaskäigul Hiinas. Ta jägrnes endisele USA ametist kõrvaldatud presidendile R. Nixonile, kes samuti viibib Hiinamaal. Ta on Hiinas väga populaarne, sest ta koos oma välisministri H. Kissingeriga alustas sõprusvahekorra Hiinaga, mis näib meeldivat eriti suurtele hiina rahvamassidele. P. E. Trudeau viibis omal ajal rändurina Hiinamaal. Ta külastas ka Tiibetit, mis just avati välismaalastele. P. E. Trudeaul on vanast ajast Hiinas mitmeid sõpru.

Samal ajal on P. E. Trudeau tuleviku ümber müstika. Liberaalide parteis on neid, kes leiavad; et liberaalid tulevad võimule ainult siis kui uutel valimistel neil on uus partei juht. Ta märkis, et jääb opositsiooni juhiks vähemalt niikaua, kui Quebeci eelseisvad rahvahääletused on toimunud.

Nädalakroonika

HIINLASI SAABUB 50.000 JUBA SEL AASTAL

• Kanada uus immigratsiooniminister Ron Atkey kinnitas, et hiinlaste toomine Kanadasse ja Torontosse areneb nii kiiresti, et juba selle aasta lõpuks on neid 50,000 kohal. Samal ajal oli minister väga pahane nn. kodanike koalitsioonile, kes avaldas järjekordselt uue kuulutuse „The Globe & Mail'is", milles väidetakse, et hiinlaste nii suurel arvul Kanadasse toomine ei ole õigustatud. Peamiseks argumendiks on, et 50.000 on õigus tuua juurde vähemalt 750.000 uut hiinlast. Märgitakse, et hiinlased ei kohane kunagi karmi Kanada kliimaga. Üteldakse, et hiinlased elasid aastatuhandeid kitsalt Hiinamaal koos, kuid keeldusid asustamast suuri külmi Siberi alasid, mis olid tühjad.

• Neegrid nõuavad omale Torontos uusi seadusi, et nad oleks puutumatuks eesõigustatud klassiks Torontos. Õli valas tulle neegri Albert Johnsoni mahalaskmine tema oma majas ühe Toronto konstaabli poolt. Neegrite esindusi toetab ka Toronto linnapea John Sewell, kes on ise homoseksuaalid võtnud oma kaitse alla. Ta väidab, et Toronto politsei tegevat ülekohut ka homoseksuaalidele. Nõutakse, et eraisikud hakkaksid edaspidi juurdlema politsei vastu [illegible] süüdistusi.

• Waterloo piirkonnas [illegible] ja samal ajal kogunt [illegible] ülemat. Üks on Toronto [illegible] ametiühingu [illegible] Sid Brown, kes politseiko[illegible] vallandati sest ta [illegible] nikud olid [illegible] kuni Ühmetarg [illegible] kõrgem kohus [illegible] Browni vallandamisotsuse ja [illegible] sele politseijuhide konverentsile Dallases, USA-s lähevad Waterloost

(Järg. lhk. 3)

EESTI KUNSTIDE KESKUS
RANNIT—REBAS—BERENDSEN
3. ja 4. novembril

KOLMANDA VÕIMU MAAD CASTRO JUHTIDA?

Ajal, mil Ameerika Ühendriigid murravad piike 3000 Nõukogude Liidu sõjaväelase olemasolu pärast Kuubal, kerkis Fidel Castro kolmanda jõu riikide konverentsil kui jõulisi juhte, kes „kannab kõrgel revolutsiooni lippu ja võitleb „nooblilt" uute väikerahvaste vabaduse eest". Peaks Castro purjetama eeloleval sügisel ka Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni, saab ta uute riikide võitluses ka ametlikult tunnustatud positsiooni, kes siit peale asub ka tegelikult „juhtima".

Kuna Castro ja tema rezhiim elab Nõukogude Liidu majanduslikust ja poliitilisest armuannist, siis on kerge mõista, milline tema juhtimine oleks: Nõukogude Liidu hõlma alla ja Ameerika Ühendriikide vastu. Kuna kaugeltki mitte kõik 92 maa esindajat pole valmis Castroga kaasa sammuma, siis võtab Castrol veel mõni aasta aega, et suuremat osa kaasa tõmmata. Kuid ainult mõni aasta.

Nii on kolmas jõud moodustamas uut poliitilist võimugruppi, kes saab tuleviku jõukatsumistes mängima olulist osa. Just sellepärast on see jõugrupp tähelepanu vääriv. Just siit võib Castro juhtimisel kerkida poliitiline jõud, kes kord rakendab oma relva- ja majandusjõu Nõukogude Liidu poolel. See on pikaajaline projekt, kus pööret on raske tuua ka A.-Ühendriigel oma rahalise, majandusliku ja isegi relvastuse toetusega Castro lubaduste vastu.

Lääneriigid on selle arengu vastu võimetud, kuna nad ei suuda ega taha arendada Castro taolist taktikat, mis suunatud Moskvast. Seepärast on Castro nõukogude sõnakuulelikku käsilasena ohtlikuks kommunistiks kes teeb kõik, et suurendada nõukogude leeri ja laiendada isiklikku mõjuvõimu kahelpool Atlandi ookeani ja seda otse Ameerika Ühendriikide ukse all.

Tuleviku võitluste seisukohalt tuleb veelgi meenutada, et pärastsõjaaegne Inglismaa on vabastanud oma asumaad ja muutunud ise piiratud resurssidega saareriigiks. Oma vabaduspüüdlustes teiste rahvaste juures on Inglismaa oma leerist tõuganud Lõuna-Aafrika ja Rodeesia, kes ajalooliste sündmuste taustal on seisnud Inglismaa poolel.

Samal ajal on Nõukogude Liit suurendanud oma tugevust Ida-Euroopa maade vallutamisega ja Ida-Saksamaa oma kammitsais hoidmisega. Ida ja Lääne tuleviku võitlustes on silmapilgul raske ette näha Puna-Hiina sekkumist või hoiakut.

Kuid samal ajal on Lääne poolel uue partnerina Lääne-Saksamaa, Itaalia ja teised NATO liikmesriigid. Vastaste ridadest on välja langenud ka Jaapan, kes omab praegu ajaloo suurima tööstusliku potentsiaali.

Pärast Teist Maailmasõda on toimunud suuri jõu ümbergruppeerumisi ja olulisematel vastastel, Nõukogude Liidul ja Ameerika Ühendriikidel on ikka veel võimatu ette näha oma võitlus potentsiaali. Et see nii on, siis teeb Nõukogude Liit omaltpoolt kõik, et haarata üha uusi rahvaid oma mõjuvõimu alla ja samal ajal suurendada oma relvajõudu...

Ameerika Ühendriigid ei arenda poliitilist ekspansiooni teiste rahvaste arvel. Kuid nad teevad kõik, et alles hoida oma majanduslikku potentsiaali ja teevad seda suurel määral oma rahva maksukoormuse arvel. Kuid arvestades Nõukogude Liidu relvajõu pidevat paisumist, pole ka A. Ühendriikidel teist valikut, kui ka oma relvajõudu tasakaalus hoida.

Nii on maailm sammumas suurjõudude konfliktile iga aastaga lähemale ja selles vaatepildis on Castro Kuuba teostamas üha agressiivsemat osa.

V.

Ottawa raport:

UUE DIPLOMAATIA POOLE

BEN MALKIN,
Canadian Scene'i Ottawa
kaastööline

Kuigi praegu pole veel teada Tokio konverentsi täpsad tagajärjed, siis ometigi nii palju on selge, et Kanada ja Ühendriikide vahekord on määrava tähtsusega. Kanada koguekspordist läheb 70% Ühendriikidesse ja 40% Kanada investeeringuist kuulub Ühendriikidele.

Trudeau valitsuse ajal otsiti nn. „kolmandat võimalust", püüti säilitada endist kaubandussuhet USA-ga, kuid otsiti uusi võimalusi kanada kaupade turustamiseks Euroopas ja Jaapanis. Umbes samasugune ettepanek tehti äsjasurnud peaminister John Diefenbaker'i poolt juba hoopis varem, ajal kui ta 1957—1963 oli Kanada peaminister. Tema soovitas 15% Kanada kaupadest, mis olid määratud USA-sse, suunata Inglismaale.

Nii Trudeau kui Diefenbakeri ettepanekud ei saanud jalgu alla. Michael Wilson, Clark'i valitsuse rahvusvahelise kaubanduse minister, ütles peagu vahenditult pärast ametisse määramist, et Kanada peab tugevdama oma kaubandussidemeid USA-ga.

See on kahtlemata õige suund, kuigi muidugi on soovitav, et Kanada otsiks oma kaupadele võimaluste piirides nii Euroopas kui Jaapanis turgu. Kui need turud puuduvad, võib inflatsioon USA-s Kanada majandust raskelt tabada. Äsjane Genfi konverents, kus välja töötati kaubanduslikud tariifid Kanada ja USA vahel, millede kohaselt nüüd Kanada USA-sse eksporteerib oma tööstussaadusi ainult 4% kaubandustariifiga ning 80% impordist on tollist täiesti vabastatud, siis loomulikult on ette näha, et Ühendriigid vähemalt lähemas tulevikus jäävad suurimaks Kanada kaubatarvitajaks.

Võib-olla aga enam kui kaubanduslikud vahekorrad, on tähtsad vahekorrad üldse USA ja Kanada vahel. USA saadik Kanadas, Thomas Enders, ütles ühes oma Standfordi ülikoolis (Kalifornias) peetud kõnes, et Kanada ja Ühendriikide saatus on mitmeti lahutamatu. Linnad nagu Toronto, Detroit ja Cleveland peavad heas koostöös katsuma puhastada meie ühiseid järvi. Alaska gaas leiab tee Ühendriikidesse ainult koostöös Kanadaga ja gaasitorustik läbib Kanada territooriumi. Atlandi ja Vaikse ookeani kalandus võib areneda ainult siis kui mõlemad maad osutavad koostööd ja on valmis hoolitsema selle eest, et need mered kaladest tühjaks ei saa. Ja lõppeks on väga oluline kahe riigi koostöö teaduslikul pinnal, tehnoloogia ja eriti uute energiaallikate leidmine võib toimuda ainult koostöös mõlemi maa vahel.

Enders arvab, et USA ja Kanada tuleviku nimel tuleb koostööd tugevdada ja leida uusi lähenemispunkte. „Mõlemi maa põhikirjad panevad suure vastutuse föderaalvalitsuste õlgadele. Kuid siin ei ole tegu mitte kahe maa keskvalitsustega, siin on tegemist provintside ja osariikidega, ametiühingutega ja ärimeestega."

„Üks eelis on tänapäeval olemas — me võime oma asju ajada suurema avalikkusega kui kunagi varem tänu massmeedia arengule. Informatsiooni vahendamine on endisest palju kergem mõlemil poolel."

Enders nimetas varasemat suhtlemist USA ja Kanada vahel „vaikseks diplomaatiaks", kus publik midagi ei teadnud, mis kahe riigi vahel toimub, missuguseid läbirääkimisi peetakse. Publik sai nendest alles tagantjärele teada, siis kui otsused juba langetatud olid. Ta ütles: „Tänapäeval pole enam võimalik sedasorti poliitika, kuid mitte ainult seda, vaid niisugune poliitika oleks lausa lagastav ja kahjulik."

Ta jatkas: „Uueks teguriks on nüüd veel see, et kahe riigi vaheline diplomaatia ei saa enam toimuda ainult keskvalitsuste kaudu, sellest peavad nüüd osa võtma nii provintsid kui osariigid. Sellega ei ole muidugi üteldud, et Ottawa või Washington peaks astuma läbirääkimistesse osariikide või provintsidega, see on mõeldamatu juba seepärast, et see käib mõlemi maa põhikirjade vastu. Kuid iga pealinn — olgu siis tegu provintsi või osariigiga, võib omal algatusel rääkida ja astuda ühendusse teise riigi esindajatega omal maal. Need oleksid ebaametlikud kontaktid USA saatkonnaga Ottawas ja Kanada saatkohnaga Washingtonis, kuid nende kontaktivõtmiste kaudu saab asju kiiremini liikuma panna ja ebaametlikust kontaktist saab ametlik kontakt kahe riigi välisesinduste vahendusel."

Võib-olla see ongi 1980-date aastate uus diplomaatia, kus kõik kokkulepped toimuvad avalikkuse silmi all ja igamees on diplomaat.

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused ja testamendi-pärandused on tulumaksuvabad.
Annetaja soovid täidetakse.
EESTI MAJA, 958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6

KAASMAALASED
Laenu vajaduse korral kasutage TORONTO EESTI ÜHISPANGA madalaid laenuintressimäärasid.
HÜPOTEEKLAENUD .... **12 % aastas**
Intressid arvestatakse veerandaasta viisi laenud on lahtised
PERSONAALLAENUD .... **12.6% aastas**
Personaallaenud on laenuvõtja surma ja jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10,000.00 ulatuses.
ÜHENDUSES ON JÕUD

KULTUURILINE ALISTUMINE REEDAB MEIE VABADUSVÕITLUSE

Sõna poliitika tuleneb kreekakeelest „polis", mis otseselt vihjab linnale või laiendatult linnaelule. Seega iga indiviidi kui ka ühiskonna tegevus on poliitiline. Eesti Entsüklopeedia (1936) märgib, et poliitika on üldine või avaliku iseloomuga (mitte kitsalt riiklikkude) küsimuste ja nähtuste kohta se sukohavõtmine ja tegelemine.

Oleme omas pagulasühiskonnas asjatult vaielnud ja isegi sõnalahinguid pidanud, sest oleme mõistet poliitika suvaliselt interpreteerinud. Olukorra selguse huvides võiksime täpsustada vastavaid aspekte nagu: riigipoliitiline, parteipoliitiline, rahvuspoliitiline, kultuurpoliitiline jne.

Kultuurdefinitsioone on üpris palju. Lähtealused kultuuri raamistamiseks on läbi teinud ajaloolise tõusujoone. Ja veel praegugi on kultuurikontseptsioonid üsna erinevalt kirjeldatud. Globaalselt arenenud kommunikatsiooni kaudu on saanud nähtavaks erinevate rahvuste (rahvaste) kultuuriline mitmepalgelisus. Asupaiklikel kultuurierinevustel on väga pikaajaline ja ajalooline arenguaste ja sotsiaalpsühholoogilised põhjused. Ajaloos tuntud valgustusaja filosoofide tsentraalseks kujuks oli vaba indiviid, kes tunnustas vabat ühiskondlikku korda vaimuloomingulise eneseleidmise eeldusena. Kaasaja kultuurantropoloogid ei omista kultuurimääritlemisel mitte nii olulist tähtsust arenenud teaduslikele ja tehnoloogilistele saavutustele. Marksistlik-leninlistlik lähtealus on aga väga tugevasti seotud kollektivistliku ja materiaalse teooriaga, mille eesmärgiks peab olema kommunistliku partei ideoloogia teenimine.

Maailmakultuuri suurehitus koosneb paljudest rahvuskultuuridest. Prof. dr. Gustav Ränk kirjutab: „Seega on just rahvused oma eri keeltega, tunnetusviisidega, mõtte- ning tundemaailmaga olnud nendeks rakkudeks, mille läbi on sündinud omapärane inimkultuur ja mille kaudu toimub jatkuvalt ka selle kultuuri igavene täienemine. Kuna aga inimkonna kujunemine pole mingi ajaliselt piiratud nähtus, vaid kestev protsess, siis võime öelda,

et iga rahvus, kes on kultuurivõimeline, on ka eluõiguslik, sest ta teenib inimkonda. Selles seisabki rahvuse olemasolu õigustus."

Eesti Vabariik on vägivaldselt ja sõjaliselt okupeeritud kommunistliku Vene poolt. Okupatsioonivõimu peakorter asub Moskvas ja Tallinn on ainult selle käsketäitev filiaal. Vene imperialismi eesmärgiks on olnud vallutatud alade täielik venestamine. Nii on laiali paisatud ja iseseisva rahvusena hävitatud soome-ugri hõimud mordvalased, tsheremissid, sürjalased, votjakid, voguulid ja ostjakid. Samasugune plaan on teostamisel ka eestlaste suhtes.

Meie ajalooline tagapõhi, riiklik suveräänsus ja läänemaailma poolt aktsepteeritud kultuurrahva tunnustus ning rahvuslik iseteadvus on selleks poliitiliseks pähkliks, mida Moskva ei ole suutnud veel puruks pureda. Kõik tundemärgid näitavad, et neil on ka meie suhtes läbimõeldud plaan, mida teostatakse aeglase salakavalusega ja pideva järjekindlusega.

Kultuuritegelane EK parteiliige Kaarel Ird ütles: „Nõukogude kunst on parteiline. Parteilisus on tema esimesi põhinõudeid. See on meile, nõukogude kunstnikele, niisugune tõde, mille üle enam ei diskuteerita," (vt. minu artikkel „Midagi pole muutunud", „Meie Elu" nr. 32, 9. aug. 1979).

I ÜEP taustal ülemaailmne Eesti Rahvuskongress 14. juulil 1972 Torontos võttis vastu juhtmõtete resolutsiooni:

„Vaba maailma eestlaste rahvuskultuurilise loomingu viljeldamine ja toetamine on lahutamata osa Eesti vabastamise võitlusest, sest eesti kultuurilooming vabas maailmas on valusaks pinnaks okupatsioonivõimudele."

Eeltoodust koorub välja põhimõte: kultuurilist eneseteostust ei saa eraldada rahvuspoliitilisest tunnetusest ja rahvuspoliitikat ei saa lahutada mitte vabadusvõitluslikust konseptsioonist. See ei ole nende komponentide kolmnurk, vaid täisring, mis sisaldab õigustuse ja kohustuse sõltumatuks riiklikuks enesemääramiseks vaba rahvusena.

Võõrsil hariduse saanud noorema ja keskmise põlvkonna hulgas on väike, ent väga aktiivne grupikene, kes püüdleb anda primariteeti ainuüksi kultuurilisele eneseteostusele. Kahjuks nad ei näe eestluse olemasolu probleemi selle tervikus kaugema perspektiivi taustal.

Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühing (Veksa) on okupatsioonivõimu tööriist ja allub otseselt Moskva „Rodinale". Seda võiks eesti vanasõnaga iseloomustada — hunt lambanahas. See väliselt nii süütuilmega ühing korraldas tänavu järjekordse nõndanimetatud kultuuriseminari. Korter, kohapealne transport ja osaliselt ka rikkalik toidutagavara jääkapis oli tasuta. Nii ei tulnud lihakontide saamiseks mitte sabas seista. Osavõtjaid oli pisut üle paarikümne ja enamik neist olid Rootsist. Korraldajad ja ka osa osavõtnuist on avaldanud oma muljeid ajakirjanduses. „Kodumaas" nr. 27, 4. juulil kirjutab üks juhtiv korraldaja: „Eestimaa pinnal ei lasknud päev end kummipaela kombel venitada, seminariste varitsesid alaline ajapuudus, informatsioniküllastus ja uneaja puudus." Üks osaleja märgib veel, et puudus aeg ja võimalus omavaheliste sidemete loomiseks ja keskusteluks.

Moskva on psühholoogilise sõja taustal väga osavalt tekitamas massipsühhoose. See halvab mõistuse funktsioneerimist, kaotab külma rahu ja asjaliku järelemõtlikkuse.

Näib, et seminaris oli väga varjatult rakendatud biblioteraapiline ajudepesemine.

Üks osavõtja märgib, et seminar taotles eesti kultuuriloomingu tutvustamist ja et „otse propagandistlik osa oli meeldivalt madalal tasemel." Kas okupatsioonivõimu käsilaste parteiliikmete ettekanded näiteks: „N. Eestis suutsid olla teaduslikult distsipliini mõttes objektiivsed? Või USA eesti kommunistliku ajalehe „Uus Ilm" 70. a. aktuse külastamine?

Küsimuste esitamist püüti vältida. Kuigi mõni küsimus esitati, siis puudus sellel sisuline asjalikkus. Inimene ei näe õieti mitte silmadega, vaid oma ajuga. Kui ajusse või mäluvaramusse pole suudetud talletada ajaloolisi fakte ja neid ei ole süstemaatiliselt kodifitseeritud, siis ei osata olukorda näha ega hinnata ning veel vähem küsimusi esitada.

Kas keegi oskas küsida kirjanduspäeval seda — miks kahes mitmesaja leheküljelises salakirjas on loetletud hävitamisele määratud ajalugu käsitlevate teoste kõrval ka endiste kaubamajade kalendrid ja Eesti Põllumeeste Seltsi tegevusaruanded? Või miks on täielikult kõrvaldamisele määratud viimseni kui kõik Jaan Tõnissoni, Jüri Uluotsa, August Rei, Albert Kivikase, Edgar Kanti, Jaan Lattiku ja paljude teiste teosed? Veksa koosseisu kuulub ka peapiiskop Edgar Hark. Kas temalt saadi küsida — kas vastab tõele, et Pärnus töötab ateismi rahvaülikool, kes on viimase 15 aasta jooksul lasknud välja juba 9 lendu? Või saadi talle anda andmeid, et väljaspool Eestit on ilmunud 1945—1977 150 vaimulikku raamatut. Okupeeritud Eestis on aga 1954—1972 ilmunud 91 ateistlikku väljaannet.

Kuus osavõtjat osalesid ka eelmises seminaris 1978. Kas nad „kukkusid läbi" või kutsuti selleks, et saada juhtnööre toimimiseks oma asupaigamaa kultuuripäevadel? Kas see on juhuslik kokkusattuvus, et Veksa seminarid lõpetatakse just enne Metroo ja Metsaülikooli kursuse algust?

Mina pooldan Kanada Metsaülikooli eksisteerimist, kuid leian ühekülgsust tema funktsioneerimises. Kui inimene kuuleb ainult ühe kõrvaga, siis ta kaotab suunateadvuse. Kui inimene näeb ainult ühe silmaga, siis temal puudub sügavusteravus. Seda teaduslikku tähelepanelikkust võib kohandada filosoofilises mõttes ka Kanada MÜ kohta. Metsaülikoolis eesti keeleharrastust, puhtkultuurilist programmi, akadeemilisel tasemel hoitavat vaba diskussiooni tuleb kõrgelt hinnata. Ta püüab olla meie noore võrsuva intelligentsi sõprus- ja kultuuriühiskonnaks. 13 aastat on küllalt pikk aeg, et Mü olmet portreteerida. Ta on kinnine ja osavõtjaskonda selekteeritakse. Eesti Vabariigi esindajat ja demokraatlikul viisil valitud Kanada Eestlaste Kesknõukogu kui meie esindus- ja keskorganisatsiooni esimehi ei ole kutsutud esinema.

Seega ei ole käsitlemist leidnud meie rahvuspoliitilised ja vabadusvõitluslikud probleemid, mis on ju nii lahutamatult seotud kultuuriliste pürgimustega.

Küll esinevad lektoritena need, keda on Veksa seminaris diplomitega vääristatud ja kes õigustavad okupeeritud kodumaaga suhtlemist.

Mõiste suhtlemine sisaldab kahepoolsust ja vastastikuti partneriks olekut. Kuna okupatsioonivõimude poolt juhitavate kultuuriorganisatsioonidega suhtlemine on rangelt ühepoolne, siis peaksime täpsuse mõttes kasutama mõistet kultuurilise sõnakuulelikkuse või kultuurilise alistumise süvendamine.

Mü näidati okupeeritud kodumaal valmistatud dokumentaalfilmi Eduard Wiiraltist. Tema kunstiloominguline analüüs on väga pealiskaudne ja tema isikust on tehtud Pariisi allmaailma osaleja. Isegi ENSV kultuuriministeeriumi ja loominguliste liitude häälekandja „Sirp ja Vasar" nr. 32, 10. aug. 1979 annab kriitiliselt hävitava otsuse selle filmi kohta. Tuleb tõsiselt imestada, et kuidas küll niisugune „kultuuriline nurisünnitis" võis sattuda Mü ekraanile! Muide — Wiiralti ülevaatenäitus toimus Tallinnas Kunstihoones 1936 kevadel. Meie tuntud kunstikriitiku Hanno Kompuse pikem kirjeldus meie graafika suurmeistrist on ka paguluses kättesaadav.

II Ülemaailmsel Eesti Rahvuskongressil Baltimores, 9. juulil 1976 võeti vastu resolutsioon, millest ma toon paar väljalõiget käesoleva kirjutuse lõpetamiseks.

— „Eestlaste rahvuspoliitiliseks ülesandeks on jätkata võitlust Eesti maa ja rahva vabastamiseks võõra võimu alt."

— **„Rahvuskultuurilise loomingu viljelemine on lahutamatult seotud eesti rahva vabadusvõitlusega."**

— „Koostöö või selle taotlemine okupeeritud Eestis tegutseva võõra võimu esindajatega kahjustab Eesti vabastamise võitlust."

Harald Teder

AKTUAALSEL TEEMAL

NÕUTAKSE KOOSTÖÖD TERRORISTIDEGA

Ajal, kui Inglismaal ei ole veel vaibunud pahameele torm, mida tekitas lugupeetud vana sõjamehe krahv Louis Mountbatteni ja tema sugulaste ning inglise sõdurite mõrvamine Iiri terroristide poolt, käib Londonis konverents, kus Inglismaa püüab teha kõik, et kõrvaldada Rodeesia praegust demokraatlikult valitud piiskop Muzareva valitsust, Taotletakse asendada see uue valitsusega, kus oleks juhtiv roll praegu Rodeesia naabermaadest opereerivatel sisside juhtidel, nn. Patriootliku Frondi terroristidel Joshua Nkomol ja Robert Mugabel.

Rodeesia on praegu üks vähestest Aafrika riikidest, kus on praegu rahva poolt demokraatlikus korras valitud valitsus. See ei istu Rodeesia naabermaadele kuid eriti Zambiale ja Mosambiikile, kus mõlemates maades on võimul marksistlikud juhid. Enamikus uutes Aafrika riikides on tohutu palju kuubalasi, asub ju Aafrikas kuguni üle 50.000-de Kuuba sõjaväelase. Neid on rohkesti eriti Angoolas ja Mosambiikis, sest Mosambiik ajas mõni aeg tagasi vene politrukid minema oma maalt. Zambia jälle on peamiselt Ida-Saksamaa administratsiooni all. Võõrad juhivad sõjaväge ja politseid...

Selle kirjutamise ajal oli Rodeesia konverents Londonis veel käigus ja ei näi olevat väljavaateid, et see annaks loodetud tulemusi. Inglise uus peaminister M. Tatcher püüab täita oma valimislubadusi ja kaotada sanktsioonid Rodeesia vastu. Kuid Lusaka konverentsil ta juba taganes neist lubadustest, kuna nõudis Rodeesiale uut põhiseadust ja uut valitsust ning uusi valimisi. Selle konverentsi eesmärk on kummaline. Inglismaa tahab teha omalt poolt kõik, mis võimalik, et kõrvaldada praegust Rodeesia demokraatlikus korras valitud valitsust. Olukord on mõnevõrra sarnane olukorrale enne Teist Maailmasõda Hispaanias, kus Inglismaa ja USA tegid kõik, et koos venelastega taotleda Hispaania tookordselt pahempoolset valitsust sõjas Franco vastu. On selge, et kui Franco oleks kaotanud, siis olnuks Euroopas hoopis uus olukord, sest siis olnuks Teise Maailmasõja ajal Hispaania kommunistide baasiks.

Taotletakse, et Rodeesias tuleks uus põhiseadus, et senine valgete osavõtt valitsusest kaotatakse, korraldatakse uued valimised, kus siis praegu Rodeesia naabermaades asuvatel terroristidel oleks ka hääleõigus. Enne Inglismaa valimisi andis peaminister M. Thatcher lubaduse, et ta kaotab sanktsioonid Rodeesia vastu. Ka USA Senat võttis vastu otsuse, et USA kaotab sanktsioonid Rodeesia vastu. Kuid president J. Carter ei ole senini seda Senati otsust täitnud ja Lusaka konverents tõi olukorda hoopis uue pöörde.

Õli valab tulle veel asjaolu, et Lusaka konverentsil nõuti, et terroristid teeks vaheaja terroriaktidele seniks, kui läbirääkimised kestavad. Terroristid keeldusid ja Rodeesia sõjavägi korraldas just konverentsi eel suuri puhastusaktsioone Mosambiiki territooriumil olevate terroristide baaside vastu. Nad hävitasid seal vähemalt 300 terroristi ja purustasid nende relvad ja õhkisid nende laskemoona.

Rodeesia naabermaades on sageli rahvas nende terroristide laagrite vastu, sest terroristid on suureks koormaks kohalikele elanikele ning mõnikord näevad kohalikud võimud heameelega, et Rodeesia neid vähe puistab. Selles olukorras tuleb imestada Rodeesia mustade ja valgete vaprust oma praeguse valitsuse kaitsmisel, kuna nende vastu näib olevat kogu vaba ja mittevaba maailm. Lusakas selgus isegi, et Kanada maksumaksja rahadega ülalpeetav katsefarm ei olnudki farm, vaid hoopis terroristide baas, mille vastu Rodeesia korraldas puhastus operatsiooni.

Mõlemad terroristide juhid olid Londoni konverentsil väga enesekindlad. Nad ei saagi teha mingit kokkulepet, sest ka uus põhiseadus ja uued valimised vaevalt toovad olukorda muudatusi. Iseasi on muidugi see, kui praegune Rodeesia armee laiali saadetakse ja nende asemele tuuakse naabermaadest Moskvast juhitud ja relvastatud terroristid, nagu Joshua Nkomo ja Robert Mugabe omalt poolt nõuavad. Seda siiski vast ei tehta.

Praegune ametlik peaminister

(Järg lk. 3)

KALEV-ESTIENNE
klassidesse registreerimine
lastele, teismelistele ja täiskasvanuile toimub 17. ja 24. septembril kl. 6—8 õ. Glenview Ave. Public School, 401 Rosewell Ave.
Helistada informatsiooniks tel. 889-7889, 465-7020

KAI KÄÄRID'i BALLETIKOOL
Avamine esmaspäeval, 1. oktoobril 1979, kell 7 õhtul Eesti Maja väikeses saalis.
Registreerimine 1. okt. kell 6—7 õhtul ja selle järele algab õppetöö.
Esmaspäeval, 1. okt. kell 7—8 — kehakasvatuse klass (16—60. a).
Samal õhtul kell 8—9 — edasi jõudnute Balleti klass (12—18 a.)
Kolmapäeval, 3. okt. kell 7—8 õhtul PROFESSIONAALNE BALLETI klass ja selle järele algab tantsugrupi proovid.
INFORMATSIOON TEL. 225-5595

Nädalakroonika

(Algus esiküljel)

samal ajal kaks politseiülemat, Syd Brown ja tema asemele määratud uus politseiülem Harold Basse.

Nõutakse venelaste väljaajamist Kuubalt ja surve president J. Carterile jätkub. Kuna see võib mõjutada tema tagasivalimist presidendiks, siis on J. Carter raskes olukorras. Viimati nõudis venelaste väljaajamist endine NATO ülemjuhataja kindral Aleksander Haig oma kõnes Torontos ärimeestele. Ta leidis, et president peaks tegema kitsendusi kaubavahetuses, kui vene rünnakbrigaad Kuubalt ei lahku.

Pärast Nikaraagua minekut marksistlikuks on geriljavõitlus suurenenud teistes Kesk-Ameerika riikides. Üks neist on Guatemaala, kus on võimul sõjaväevalitsus. Londonis asuv Rahvusvaheline Amnestia organisatsioon kurdab, et Guatemaala valitsus kohtleb terroriste liiga karmilt. Julgeolekuvõimud ja eriline surmabrigaad hukkab kõik vangilangenud kommunistlikud geriljad, mille tõttu nende tegevus on suhteliselt piiratud. Organisatsioon süüdistab, et kuue miljonilise rahvaarvuga Guatemaalas on viimase kümne aasta jooksul hukatud 50,000 kuni 60,000 terroristi ja geriljat.

Edward Kennedy täht USA eelolevatel presidendivalimistel näitab tõusudentensi ja president J. Carteri täht on langemas. Rahvas on J. Carterist pettunud ja arvatakse, et E. Kennedy on ainuke kandidaat, kes võib võita presidendi tooli 1980 aastal USA presidendivalimistel demokraatliku partei piletil.

Kanada arktikas, Beatfordi lahes on avastatud suured õliallikad, mille tõttu mitmete õliettevõtete aktsiad on oma hinnas tõusnud. Kopanoori juures on 13 puuriauku andnud õli, mis on kõrge kvaliteediga. Arvestatakse, et seal ja juurde tehtud puuraukudest pumbatakse 12.000 vaati õli päevas.

Etna tulepurskav mägi hakkas kuuma laavat järsku välja ajama, ajal mil mäe jalal viibis üle 200-ja turisti. Üheksa inimest jäid tulise laava alla ja said surma. See on möödunud saja aasta jooksul esmakordne juhus, kus Etna nõudis inimohvreid. Minevikus hävinesid Etna läbi terved linnad ja asulad.

Nagu selgub, ei saadeta Indo-Hiina põgenikke mitte tööle puuvilja korjama ja vilja lõikama, kus hädasti on vaja töökäsi, vaid nendele on kindlustatud Toronto hotellides aastane jõudeelu. „Toronto Sun" kirjutab, et „Kodanike koalitsiooni" väide, et iga põgenik sponsordab 15 uut põgenikku pole täpne. Mõni neist on sponsordanud 15 perekonda ja need omakorda juba kokku kuni 40 uut põgenikku ja selle tõttu arvestatakse, et varsti on üks viiendik Kanada elanikest mitte valged. Märgitakse, et kõik omal ajal Euroopast siia omal kulul tulnud immigrandid pidid ise töökohad otsima ja kui nad jäid tööta, siis saadeti maalt välja. Sponsorid ei tarvitse lubadust oma hooleoluste ülalpidamiseks täita.

Pärast nn. kolmanda jõugrupi riikide konverentsi Kuubal, võeti vastu otsus, et Araabia riigid boikoteerivad kõiki riike, kes taotlevad oma saatkondade viimist Jeruusalemma, ei ole Araabia riigid enam teinud lepinguid Kanada ettevõttetega. Arvatakse, et Kanada majandus saab selle läbi tohutu suurt kahju. Õli valab tulle veel asjaolu, et Iisraeli peaminister M. Begin kogu aeg omalt poolt nõuab, et Kanada peaminister Joe Clark täidaks oma valimislubadused juutidele.

USA ehitab esmakordselt õhukaitsevarjendeid ja selleks on Kongressi poolt vastu võetud uues sõjalises lisa eelarves üks miljard dollarit. Uus lisaeelarve sõjaliseks otstarbeks ulatab $42,2 miljardi dollarile. Uues eelarves on $2,2 miljardiline aatomlennukikandja, mida president J. Carter ei soovi, ja kes lubas selle pärast jätta selle Kongressi seaduse välja kuulutamata.

Saatke Indo-Hiina põgenikud troopilistesse maadesse, kust nad on pärit, märkis United Churchi moderaator McClure. Ta ütleb, et 10,000—12,000 dollarit, mida Kanada maksumaksja peab iga Vietnami põgeniku pealt maksma on palju paremini kulutatud asustades neid troopilistesse maadesse. Troopilises kliimas sündinud ja üleskasvanud hiinlaste toomine Kanada karmi külma kliimaga maasse on õnnetuseks nii põgenikele, kui ka Kanadale.

Üks uurimiskeskus otsib universumist elus olevusi, kes vahetpidamata saadavad välja raadiosignaale, mida keegi praegu ei ole võimeline lugema. Kalifornia uurimiskeskus sai seks otstarbeks 2 miljonit dollarit. Professor Wolf on kindel, et otsatus maailmaruumis asub planeete, kus asuvad elavad olevused oma kultuuri ja teadustega.

Endise peaministri John Diefenbakeri hooldajad kirjutavad, et nad ei ole leidnud ajalehtede veergudel pikalt ja laialt kirjutatud salajast J. Diefenbakeri ligi poole miljonilist fondi, mis pidi asutatama siis, kui ta konservatiivide parteijuhi kohalt omal ajal kõrvaldati. Ka J. Diefenbaker ise ei teadnud midagi sellest fondist.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N8
Tel. (416) 466-1951
466-1502
MEIE ÄRIS ON SAADAVAL RIKKALIKUS VALIKUS VALIK LILLI erisündmusteks ja tähtpäevadeks.
Samuti käsitöö kinkeesemeid —
KULLASEPA, MEREVAIGU-, KERAAMIKA-, NAHA ja PUUNIKERDUSE alal.
Kõneldakse eesti, läti ja inglise keelt.

EUROOPA INIMÕIGUSTE KONVERENTSIL SOOVITATI OLÜMPIAMÄNGE BOIKOTEERIDA

STOKHOLM — 24—26. augustil peeti Luzernis, Shveitsis viies Euroopa konverents inimõiguste ja rahvaste enesemääramisõiguse kaitseks. Konverentsi korraldajaks on Shveitsis registreeritud samanimeline organisatsioon, kuhu on koondunud parlamentide liikmed, poliitiliste ja humanitaarsete organisatsioonide ja eksiilgruppide esindajad, Shveitsist, Austriast, Lääne-Saksamaalt, Prantsusmaalt ja Benelux maadest ning Rootsist.

Seekordse konverentsi peateemaks oli inimõiguste rikkumised ja olukord 5-es Satelliitmaas Euroopas ja kommunsitlikus Albaanias ning Jugoslaavias.

Hitleri ja Stalini paktist kõneles tuntud Saksa parlamendi liige krahv Hans Huyn. Poliitilisest olukorrast Satelliitmaades ja Helsingi nõudmistest kõneles rahvusvaheliseõiguse professor ja Austria parlamendi ja Euroopa Nõukogu ja URO inimõiguste komisjoni liige Ermacora, Viinist. Majanduslikust olukorrast Satelliitmaades ühenduses Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsiga kõneles Stefan Bethlen, Münchenist.

Konverents langes ühte Hitler-Stalini pakti sõlmimise 40-da aastapäevaga.

Referendi arvates tuli pakti sõlmimise initsiatiiv Stalinilt.

Valitseb arvamine, et vastutus Teise Maailmasõja puhkemises ei lasu ainult Hitleril, vaid samal määral ka Stalinil. Nürnbergi protsessil keeldus N. Liit arutamast Hitleri-Stalini pakti küsimust. Referendi arvates langeb sakslaste vastutus Hitleri tegude eest pakti sõlmimisel ja sakslased peavad sellepärast töötama raudeesriide taha jäänud inimeste kasuks vaba Euroopa huvides.

Poliitilisest olukorrast satelliitmaades ja

Helsingi nõudmiste üle kõneles

prof. Ermacora. Ta esitas rida fakte inimõiguste rikkumistest ja poliitilisest survest Ida-Euroopas. Ta iseloomustas olukorda seal ühe Bukovski ütelusega, et N. Liidus ja Satelliitmaades on kõik keelatud, mis mitte lubatud ei ole. Referent juhtis tähelepanu nendele erinevustele mis esineb tegeliku elu ja Helsingi nõudmiste vahel. Referent avaldas lootust piiride muutmiseks Euroopas pikemas perspektiivis. Ta ütles, et inimõigused ei ole ainult poliitilisteks lööklauseteks vaid realiteetideks ja oponeeris Haldheimi üteluse vastu, et ei ole õige diskuteerida Helsingi kokkuleppe aluseid.

Majanduslikust olukorrast Satelliitmaades ühenduses Euroopa Julgeoleku- ja Koostöö konverentsiga ütles referent Bethlen muuseas. Kolm esimest aastat N. Liit röövis Satelliitmaid. Siis loodi Comecon. Comeconi abil manipuleerib N. Liit süstemaatiliselt ja plaanimajanduslikult väliskaubanduse hindadega. Ida-Euroopa exporthinnad hoiab N. Liit madalal, importhinnad kõrgel. Sellise poliitika tulemusena on majanduslik olukord Ida-Euroopas kogu aeg kriisi olukorras. Katastrofaalne majanduslik olukord on olnud tihti rahutuste põhjuseks Poolas ja Tshehhoslovakkias.

Lisaks sissejuhatavatele ettekannetele kirjeldasid järgnevad kümme referenti üksikasjalikult poliitilist survet ja olukorda erinevates maades.

Läbirääkimistel ja kokkuvõttes **nõuti offensiivset poliitikat inimõiguste ja rahvaste enesemääramisõiguse küsimuses.**

Rõhutati asüülõiguse paremat kaitse vajadust.

Nõuti Helsingi kokkuleppe nõudmiste täitmise jälgimist. Tehti isegi ettepanek erilise Euroopa Helsingi grupi moodustamiseks.

Peeti oluliseks faktide kogumist ja ettevalmistamist tuleval aastal toimuva Madriidi konverentsi jaoks.

Rõhutati vajadust aktiivselt nõuda inimõiguste rikkumise lõpetamist N. Liidu ja Satelliitmaades.

Mõisteti hukka Charta 77 allakirjutajate tagakiusamisi. Allakirjutajaid olevat üle 1200, neist rõhuv enamus 30—40 aastased.

Soovitati olümpiamänge boikoteerida,

seda protesteerimise nõuet kasutada inimõiguste suuremaks rakendamiseks N. Liidus.

Rõhutati, et rahupoliitika peab kujunema inimõiguste poliitikaks. Peeti vajalikuks inimõiguste küsimuste viimise demokraatlike maade parlamentidesse.

Tehti ettepanek erilise inimõiguste tribunaali loomiseks, Russeli tribunaali eeskujul N. Liidu inimõiguste rikkumiste selgitamiseks.

Need on olulisemad punktid konveretnsi lõppkokkuvõttest.

Eesti Rahvusfondi esimehel Endel Krepp'il oli võimalik konverentsil levitada rohkesti materjale Eesti ja Balti riikide olukorra kohta ning suusõnal tutvustada meie aktuaalseid probleeme ning sõlmida uusi tutvusi.

Konverentsist võttis osa üle 100 inimese. Eestlastest olid veel kohal A. Luik ja E. Reisenberg.

Nõutakse . . .

(Algus lk. 2)

Abel Muzareva on jälle oma peale kindel. Ta väidab, et Inglismaa ja teised Vaba Maailma riigid nõudsid, et korraldatagu demokraatlikud valimised Rodeesias, siis nad kaotavad sanksioonid. Valimised on korraldatud alles pool aastat tagasi ja uus valitsus on ametis. Mingi uue valitsuse järele ei ole vajadust. Kuid nad on nõus rääkima terroristide juhtidega ja sõlmima kokkulepet, et lõpetada verevalamist, kui need soovivad.

Praegused mustad näivad uue olukorraga olevat Rodeesias üldiselt rahul, sest senised rikkad valged asunikud lahkuvad massiliselt Rodeesiast ja jätavad omad uhked farmid ja muud varandused, kas päris ilma ehk siis võileiva hinna eest mustadele.

Rodeesia on praegu võtmepositsioonil Aafrika lõunaosas. Olukorra kujunemine Rodeesias mõjutab ka olukorda Lõuna-Aafrikas ja Namibias, kus on mõlemates mitme rassi valitsused. Kuigi Namibias teotsevad ka kommunistlikud geriljad, siis ei ole nad seal kuigi edukad.

Praegu on raske ütelda millega see kummaline konverents lõpeb. Londonis on rohkesti musti immigrante ja need korraldavad konventsi hoone ees terroristidele poolehoiumeeleavaldusi.

AJK

PONTIAC
PAUL JUTTUS
HOGAN PONTIAC BUICK LTD.
348 Danforth Ave.
Telefon äris: 461-3561
PONTIAC
BUICK
LEMANS
PHOENIX
FIREBIRD
SUNBIRD
CENTURY
ACADIAN
SKYHAWK
G.M.C. Veoautod
Pruugitud autod

Iga uus „MEIE ELU" tellija aitab kaasa sisukamale ajalehele.

MILLEKS ON N. LIIDU VÄEOSA KUUBAL

Mõned päevad tagasi läbistas ajakirjandust teade, et Nõukogude Liidu sõjalised jõud, umbes 2000 kuni 3000 meest on Kuubal. See tekitas äreva meeleolu Ühendriiges, eriti Kongressis, kus parajasti tegeletakse küsimusega, kas ratifitseerida SALT II või mitte. Mitmed Senati ja Saadikutekoja liikmed on avaldanud arvamist, et enne kui Kongress ratifitseerib SALT II, N. Liidu sõjalised jõud peavad olema viidud ära Kuubalt.

President Carter, kes igal juhul tahaks näha SALT II ratifitseerimist Kongressi poolt, püüab rahustada rahvast ja kongressi väitega, et N. Liidu väeosa Kuubal ei moodusta enesest mingit ohtu USA-le. Sellel üksusel ei ole USA ründamiseks vajalisi relvi ega dessant-laevu. Tema arvates need sõjalised jõud on olnud Kuubal juba aastaid laialipillatud gruppidena, ainult viimasel ajal on need koondatud üheks sõjaliseks üksuseks. Selle üksuse pärast ei tuleks tunda hirmu USA rahval ega Kongressil.

Viimaste teadaolevate andmete kohaselt on Kuubal 13,000 N. Liidu kodanikku. Nendest on 8,000 majanduslikud ja tööstuslikud nõuandjad, 2,000 sõjaväelised eksperdid ja 3,000 meheline väeosa, varustatud kõigi vajaliste relvadega, kaasaarvatud rasked relvad. Kunas see väeosa Kuubale toodi, ei ole täpselt teada, sest 1977. a. president Carteri korraldusel lõpetati luurelennukite saatmine Kuuba kohale, et vähendada pinevust Kuuba ja USA vahel. Luurelende alustati alles paar nädalat tagasi ja siis avastati N. Liidu väeosa asumine Kuubal.

Mis võis olla selle N. Liidu väeosa Kuubale toomise põhjuseks.

Üheks põhjuseks arvatakse seda, et N. Liidu väeosa ja sõjalised eksperdid aitavad Kuubal korda hoida ajal, kus Kuuba oma väeosad on N. Liidu huvides tegevad Aafrikas ja Aasias. Teiseks põhjuseks loetakse seda, et Moskva tahab selgitada, kui kaugele Washington lubab minna N. Liitu Ühendriikide sissepiiramise poliitikas.

Kolmas põhjus, millele seni ei ole mõeldud, on USA sõjaliste jõudude eemalehoidmine Kuubast. Ühendriigid võiks mõelda Kuuba ründamisele. Kuid sel juhul on ohustatud N. Liidu kodanike ja sõjaväelaste elu. N. Liidul on sellel juhul täieline õigus hoiatada USA-d, et Kuuba ründamine võib esile kutsuda sõjalise konflikti USA ja rahuarmastava N. Liidu vahel. Ta teeb ettepaneku küsimus lahendada diplomaatilisel teel.

A. Nõmmik

Rekordtrahv Soome pangadirektorile

HELSINGI (M. E.) — Soome endine mitmekordne välisminister ja praegune Soome Riigpanga direktor Ahti Karjalainen sai suurima trahvi. Karjalainen, keda muide tuntakse siin suurena president Kekkoneni sõbrana, arreteeriti ühe politseikomissari poolt purjus autojuhina, kui ta sõitis üksinda panga autoga oma suvilasse, mis asub umbes 30 km kaugusel pealinnast läände. Politseikomissar ütles peatunnistajana 20. aug. Lohja ringkonnakohtus, et ta jälgis pangadirektori väga ebakindlat roolimist umbes 11 kilomeetrit. See osutus lihtsalt liiga riskantseks muule liiklusele.

Kohapeal sooritatud puhumistestis oli direktori vere alkohoolsus kaks promilli.

Advokaat Seppo Kemppinen ütles, et Karjalaineni ebakindel roolimine juhtus sellest, et tema üritas koju autost telefoniga helistada.

Küsimusele oma palga suuruse üle Karjalainen vastas nii vaikse häälega, et kohtunik oli sunnitud seda kolm korda temalt nõudma. Lõppude lõpuks selle suuruseks selgus 25.000 mk (6250 dollarit) kuus. Kuupalga tõttu trahvisumma tõusiski nii kõrgele, et Karjalainen on nüüd liiklustrahvi rekordi omanik summaga 25.650 (6412 dollarit)!

Ennustatakse üldiselt, et pangadirektori poliitiline karjäär lõppes selle sõiduga. Samal kohtuistungil kavatseti muide Karjalaineni parteisõbra, minister Johannes Virolaineni abielulahutuse käsitlemine, see aga tühistati. Oleks olnud liiga palju keskerakonna mehi korraga kohtusaalis.

„MEIE ELU" asutas Eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses.

Saksamaal suri Hanna Reitsch

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Hitleri ajal kuulsaks saanud naislendur ja testpiloot Hanna Reitsh suri 21. aug. Frankfurdis 67 a. vanuses. Ta surmast teatasid massimeediumid alles nädal aega hiljem kui kadunu põrm oli sängitatud Salzburgi kalmistule.

Hanna Reitsh omas Hitleri ajal legendaarse kuulsuse hulljulge testpiloodina, kes püstitas rea maailmarekorde naislenduritele ning kelle hulljulgus ületas sageli meeste oma. Ta oli esimene naine maailmas, kes sooritas lennukapteni eksamid, esimene naispiloot helikopteril, ja esimene naine, kes juhtis jetlennukit. Samuti oli ta esimeseks naiseks, kes testis kõike sõjalennukite tüüpe Teise Maailmasõja ajal. Sõja lõpupäevil tõi ta oma lennukiga nõukogude piiramisrõngas olevast Berliinist välja feldmarssal Ritter von Greimi. Ainsa naisena vääristati ta sõjas I ja II klassi Raudristidega.

Veel tänavu aasta aprillis püstitas Hanna Reitsch 67-aastasena USA-s uue purilennurekordi naistele. Ta oli USA testpilootide auliikmeks ning võeti selleks nimetamise puhul vastu president Kennedy poolt.

Oma tegutsemist Kolmandas riigis on ta selgitanud ja õigustada püüdnud mitmes raamatus.

-kk

Jälle uus Vene spiooniafäär

Kanada parlamendiliige Tom Cossit tegi Ottawas teatavaks, et üks N. Liidu kõrgem ametnik Montrealis on saanud salajast materjali ühelt Kanada parlamendi ametnikult viimase seitsme aasta jooksul.

Oma kirjas parlamendi sekretärile T. Cossit süüdistas N. Liidu kindralkonsulit Montrealis, Vladimir Ivanovich Gavryushkin'it selles, et ta on sageli olnud koos isikutega kes on vene salaluure teenistuses. Üks nendest on Kanada Parlamendi teenistuja, kes ühtlasi on Nõukogude Liidu kommunistliku partei keskkomitee esindaja Kanadas. Tema kaudu Gavryushkin on saanud oma kätte Parlamendi salajasi dokumente viimase seitsme aasta jooksul.

N. Liidu saadik Ottawas ei ole andnud selle süüdistuse kohta omapoolset seletust.

-k.

H K INSURANCE AGENCY LTD
23 Westmore Drive
Suite 200
Rexdale, Ontario M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Pension tõuseb järjekordselt

Vanaduspension, selle lisapension (Supplement) ja abikaasa toetuspension tõusevad. Põhipension tõuseb oktoobris $179,20-le kuus ja lisapension tõuseb üksikisikult kuni $146,97. Abielus isikutele tõuseb pension kahe peale $602,44-le, muidugi neile kel pole muid sissetulekuid ega varandusi. Selle pensioni saavad ka immigrantide vanemad, kes pole päevagi Kanada ühiskonnas töötanud.

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA
K. Päts — 1918

Kinti valitsus küsib laenu loodetavate kahjutasude arvel

Tõnis Kinti valitsus on kuulutanud välja „Iseseisvuse Taastamise 5%-lise Võitluslaenu" heas usus, et selle kord lunastab vabastatud Eesti valitsus Venemaalt saadud kahjutasust. Sel puhul on trükitud käesoleva aasta juunikuus „Riigi Teataja" nr. 1, mis koos kahjude registreerimise lehega ja võlapaberi näitega saadeti äsja Austraaliast laiali eesti organisatsioonidele. Võitluslaenu esimese seeria kogusumma on nähtud ette 25 miljonit USA dollarit.

Nagu selgub „Riigi Teatajast", on vastav otsus tehtud ligi aasta tagasi — 28. novembril 1978 ja alla on kirjutanud Tõnis Kint kui peaminister Vabariigi presidendi ülesannetes ja Verner H. Puurand majandusministrina.

Peale mitmes väärtuses võlakohustuse ostmise, saab seda ka omandada oma kodumaale jäänud varanduse pärandamisega eksiilvalitsusele või antakse hüvituseks elu-tervise, töövõime, pensioni kaotuse korral ja okupatsiooni teostamisel tekkinud majanduslike kahjude katteks.

Võitluslaenust laekunud summad lubatakse kasutada vabadusvõitluse finantseerimiseks, koolide, kultuuri jne. toetamiseks ja valitsuse enda asjaajamiskuludeks.

★

„Nägin Eesti Vabariigi Valitsuse eksiilis „Iseseisvuse Taastamise Võitluslaenu" kirja ja vastavat Riigi Teataja numbrit esmakordselt „Meie Elu" toimetuses, ütles J. Kinti valitsuse liige J. Käis.

„Tean, et mingi taoline kava oli kaalumisel V. V. koosolekul Stokholmis 1977. a., kuid see jäeti otsustamata, kuna enamus koosolnuid soovisid, et selle kava esialgne visand vajab täpsustamist ja selle juriidilised alused selgitamist. Ilmselt on see nüüd tehtud. Esialgse kavandiga mina ühe V. V. liikmena ei nõustunud. Kavand vajas täpsustamist.

Minu mälu kohaselt tehti majandusminister V. Puurand'ile Austraalias ülesandeks seda kava viimistleda, selgitada mõningaid vormilisi külgi ja talle anti volitus selle kava rakendamiseks koos peaministriga presidendi ülesannetes.

Minu seisukoht on, et 1940—41 ja 1944 a. Nõuk Venemaa poolt eestlastele tekitatud erakahjude registreerimine ja „Iseseisvuse Taastamise 5% Võitluslaenu" alustamine on hea idee ja kava. Meie vabadusvõitluse jatkamiseks on see soovitav ja vajalik. Seda kava ja aktsiooni saab teostada V. V. vastava ministri korraldusel peaministri presidendi ülesannetes poolt antud dekreedi alusel. Mina meeleldi näeks, et kõik eestlased vabas maailmas ja ka okupeeritud kodumaal saaks sellest aktsioonist informeeritud, tutvuks isiklikult ja põhjalikult vastava selgitusmaterjaliga ja aitaks kaasa selle teostumiseks.

Vaid üksmeelselt saame meie riigi anastajatele näidata, et meie rahva vabadusvõitluses on pööratud uus lehekülg ja et seda pooldavad ja toetavad kõik eestlased."

Prantsuse president külastab Soomet

HELSINGI (M. E.) — Tuleval aastal sooritab president Valeri Giscard d'Estaing ametliku visiidi Soome. Küllakutse esitajaks on president Urho Kekkonen.

Külaskäik on esimeseks ametlikuks visiidiks Prantsuse praegusel presidendil Soome.

Viimaseks riigipeade külastuseks oli 1962 aastal kui UKK viibis Prantsusmaal tolleaegse presidendi Charles de Gaulle kutsel.

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid. —
„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas: 1 a. $24.00, 6 k. $13.00, 3 k. $8.50 USA-sse: 1 a. 26.00, 6 k. $14.00, 3 k. $9.00. Ülemeremaadesse: 1 a. $30.00, 6 k. $16.00, 3 k. $10.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $14.50, 6 k. $7.25. Kiri ja lennupostilisa USA-sse: 1 a. $16.50, 6 k. $8.25. Lennupostilisa Ülemeremaadesse: 1 a. $23.50, 6 k. $11.75.
„MEIE ELU" TALITUS
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada

Tellimiskupong:
Palun saatke minule „Meie Elu" .... kuuks.
Tellimisraha siinjuures ....
(Tshekiga, panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).
Nimi: ....
Postiaadress: ....
Kuupäev ....
....
(Allkiri)

Moodustati kolleegium ajaleht „Võitleja" väljaandmiseks Torontos

Põhja-Ameerika sõjameeste kokkutulekul Seedriorul, 25. aug. moodustatud ajaleht „Võitleja" Kanadasse ületoomist ettevalmistav toimkond pidas oma koosoleku Toronto Eesti Majas pühapäeval, 16. sept. Koosolek kutsus ellu kolleegiumi ajaleht „Võitleja" ületoomiseks Saksamaalt ning väljaandmiseks Torontos. Kolleegiumi koosseisu valiti A. Jurs, A. Kala, H. Kivi, E. Lindaja, A. Nõmmik, V. Raiend, H. Teder, E. Salurand, K. Tori ja V. Voode. Esimeheks valiti A. Jurs, kui Ülemaailmse Vabadusvõitlejate Keskuse esimees.

Kolleegiumi ülesandeks on koostada vastav põhikiri, selgitada ajalehe väljaandmisega seosesolevad küsimused, leida isikud pea- ja vastutava toimetaja kohale ning moodustada kaastööliste ja toetajate võrk ülemaailmses ulatuses.

Ajaleht „Võitleja" kolleegiumi liikmeid. Istuvad, vasakult — E. Lindaja, A. Kala, A. Jurs, K. Tori. Seisavad — A. Nõmmik, H. Kivi, pr. Voode (ei kuulu kolleegiumi), H. Teder.

Põhikirja koostamine tehti ülesandeks A. Kalale ja A. Nõmmikule. Teiste küsimuste selgitamiseks vastavate isikute leidmine jäi esimehe ülesandeks.

EESTI ELU NEW YORGIS

1979 aasta suvi oli New Yorgile, eriti juuli teine pool ja august, kurnav ja raske, tingituna kauakestnud kuumalainetest, mis alati on ühenduses suure ja rõhuvalt mõjuva niiskusega. Eestlaste tugevusest, kaasa arvatud ka vanemapõlve kõrges vanuses kaasmaalased, annab tunnistust, et haigestumisi ja surmajuhtumeid sellel perioodil oli vähe. Nüüd on õnneks saabunud ilusad ja Euroopat meenutavad „varasügisesed" ilmad, mis kestavad tavaliselt kuni oktoobri lõpuni. Inimesed hingavad kergendatult ja eesti organisatsioonides algab jällegi elu.

★

Vanemate eestlaste auks tuleb ütelda, et nad olid esimesed, kes 1979 a. sügise seltskondlikku tegevust alustasid oma kokkutulekuga teisipäeval, 4. septembril, täites Eesti Maja suure saali. Seenioride Keskus on New Yorgi eestlaskonna aktiivsemaid organisatsioone, kelle kokkutulekutest kaks korda kuus võtab osa üllatavalt rohkesti inimesi, kes on 70—80 a. piires, kuid välimuse ja käitumise järele on raske seda märgata. Elu ja vaimujõud näib olevat tugev. Muidugi on neid, kes on võib-olla ainult 65-aastased, kuid, kes enam millegist osa ei võta, välja arvatud lähemate tuttavate külastamised, kus peamiselt meenutatakse 30 aastat tagasi aset leidnud sündmusi ja elamusi pagulaslaagrite päevilt. Tundub aga et eestlaseks olemiseks on sellest vist küll liiga vähe!

★

Üheks teiseks New Yorgi aktiivseks eestlaste koondajaks ja kultuuriväärtuste viljelejaks on helikunstnik Juta Kurmani juhtimisel tegutsev Naisklubi, mille esimene kokkutulek on määratud oktoobri kuu esimesele pühapäevale. Need klubiõhtud on alati hästi sisustatud, vaimset ja kultuurilist rikastust pakkuvad. See on peamiselt väsimatu Klubi kauaaegse esinaise Juta Kurmani teene, kellel on osavust rakendada kõige paremaid jõudsid nii USA idarannikult kui ka kaugemalt. Klubiõhtud peetakse sellest sügisest alates harvemini ja nimelt 7. okt. ja 2. dets., 1980 aastal 3. veebr., 6. apr., ja 4. mail. J. Kurman dünaamilise ja selgete rahvuslike ja kultuuriliste seisukohtade ja traditsioonidega daam vajab kiitust ka selle eest, et ta kunagi oma kultuurilis-seltskondlikke üritusi ei tee ajal, mil mõlemas Manhattani eesti kirikus toimub jumalateenistus. Teenistuste algus on kel 12 ja Klubi kava algab kell 4.30.

★

Vaba maailma eestlaste suurim kalmistu asub New Yorgist põhjapool Westchesteri ilusa mägimaastiku keskel ja kannab Kensico nimetust. See on omaette eestlaste ilus rahupaik suure kalmistu südames. Ka sel suvel peeti siin praost Aleksander Hinno ja praost Rudolf Kiviranna poolt mitmed osavõturohked vabaõhu jumalateenistused. Inimesed tulevad heal meelel nendele kauni maastiku taustal toimuvatele jumalateenistustele selle asemel, et koguneda tulikuumas linnas kirikutesse, millest üks asub West-linnaosas ja teine East-linnaosas. Lexington Ave. kogudus pühitses möödunud aastal oma rajamise 80 aastapäeva. Pauluse kogudusel, mida teenib A. Hinno, seisab detsembris ees 30. a. juubeli tähistamine.

★

New Yorgi eestlaskonna üheks tõsiseks probleemiks on noorte küsimus. Kaduma mineku võimalusi sellises suures miljonitelinnas on rohkesti. Skaudid ja gaidid ja rahvuslikud kogudused teevad head tööd, kui võõraste mõjude sissetung on tugev. Olukorra parandamiseks on tõstatatud mõte, et New Yorgi noortel ja nende perekondadel tuleks sõlmida lähemaid sidemeid kaasnoortega Torontos. Selleks on vajalikud vastastikused külaskäigud ja ka moodus, mis seisaks selles, et perekonnad kutsuksid oma noori vastastikku mõneks nädalaks külla.

★

New Yorgi Eesti Kool, mille juhatajaks on Eduard Kärner, elupõline ja visa koolimees, tuli kokku oma esimeseks koolipäevaks laupäeval, 8. septembril. Laste arv oli üllatuslikult suur. Kooliperet tervitas koolijuhataja. Lastekohase kooli avapalvuse pidas praost Rudolf Kiviranna, kes 1979 ja 1980 aastal on kooli usuõpetaja ja palvuste pidaja. Koolijuhataja teade, et uuel õppeaastal on õpetajate hulgas ka päris noori õppejõudusid, kes ise on lõpetanud New Yorgi Eesti Kooli, võeti vastu elava aplausiga laste ja vanemate poolt.

★

New Rorgi eesti koorid alustasid nendel päevadel oma sügiseste kooriharjutustega. Kõikide kooride suurimaks probleemiks on lauljate vähesus. See kehtib ka omal ajal võimsa New Yorgi Eesti Meeskoori kohta, mida nüüd juhatab noor Erik Veski ja kelle energiliseks esimeheks on Rudolf Susi. Koor koondab oma jõudusid, kuna tal 1980 aastal seisab ees 30 a. juubeli tähistamine. New Yorgi suurus ja inimeste külmus ja ükskõiksus on suurimaks takistuseks ka rahvuslike kooride vajalikule ja heale tööle. Hoiatavaks märgiks on see, mis juhtus New Yorgi Soome kooridega, mis olid sunnitud oma tegevuse lõpetama, kuna puudusid need, kes oleksid vanema põlve head tööd edasi kandnud. Väline edu kustutab nii mõnigi kord siseväärtusi. Ja mugavus teeb oma halvava töö.

Vaatleja

Läti äri

Downtown Wools Arts & Crafts

9 Queen St. E. Toronto (Yonge juures) — Tel. 368-5011

Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame).

SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis ★ SOODSAD HINNAD.

Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4.

Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. — Tel. 469-2005, kell 3—5 p.l.

JOHN E. SOOSAAR, C.A.

Chartered Accountant

Suite 600, 55 University Ave., Toronto, Ontario, M5J 2H7

Tel. 862-7115

Teadaanne pensionäridele

Raamatukogu, käsitöö, male ja bridzhiringid alustavad tegevust kolmapäeval, 26. septembril.

Juhatus

Eesti Jahtklubi väljasõit

Eesti Jahtklubi Kanadas korraldab oma igaaastase ühise väljasõidu Ontario järvele pühapäeval, 30. sept. Paatide kogunemine kl. 12 p. Ontario Place ees, kust purjetatakse ümber Toronto saarestiku ja kogunetakse uuesti kl. 3 p.l. Hanlans Point'i laguunis. Sinna on võimalik sõita ka parvlaevaga mis lahkub iga pooletunni järele Harbour Castle hotelli eest. Paadiomanikel palutakse kontakt võtta Heino Kasak'uga (kodus —223-5899, tööl — 421-0202). Väljasõidust võtavad osa ka külalised.

Toronto Kalevi lipkonna nõupäevad

8. ja 9. sept. peeti Kotkajärvel, Kalevi Kotkajärve Kodus Toronto Kalevi lipkonna iga aastased nõupäevad, kus arutati möödunud aasta tegevust. Tegutsesid kaks hunduparvikut, kolm skautrühma, vanemskautide pere ja leegionärid. Lipkonna üldüritused olid — oma Talipäev ja suvine „Metsamehe" laager. Pikemalt arutati ja esitati eeloleva aasta tegevuskava. 1979/80 tegevusaastal on lipkonna juhiks nskm. Peeter Loite, abideks skm. Raul Olo ja nskm. Martin Jõgi. Nõupäevadest võtsid osa ka vanematekogu esimees Leo Esken ja abiesimees Rein Lainevool.

Lipkonna kolme skautrühma järjekordne tegevus algab 4. okt. järgmistes kohtades ja aegadel: „Taara" rühm — St. Daniel Catholic School, 160 Finch W., kell 19:00 (juht M. Jõgi — tel.: 223-6622), „Vambola" rühm — St. Cyril Catholic School, 18 Kempford, kell 19.00 (juht R. Olo — tel.: 661-2754), „Viru" rühm — Eesti Majas, kell 19:30 (juht R. Pajo — tel. 249-3677). Lipkonna hundu töö algab 13. okt. Eesti Majas, kell 10:00 (juht M. Tae — tel. 223-4490). Alates 10. okt. 1979, toimub lipkonna laske treening igal kolmapäeval kell 19:00, Eesti Maja lasketiirus.

Kas oleme liiga tagasihoidlikud?

Möödunud neljapäeval etniliste ajakirjanike koosviibimisel oli külaliskõnelejaks poola päritoluga Toronto linnavolinik Tony Ruprecht. Oma sõnavõtus ta märkis, et Kanadas on suur osa mitte anglosaksi ja prantsuse päritoluga kodanikke, kuid neid koheldakse kui tähtsuselt vähemust. Põhjuseks on, et etnilised grupid ei tegutse koos ega abista üksteist. Näitena ta tõi ette The National Art Bank koosseisu ja tegevuse. Sellel pangal on eelarve kohaselt Kanada kunstnike tööde ostmiseks ette nähtud 6 miljonit dollarit aastas. Selle raha eest ei ole ostetud etniliste kunstnike töid, põhjusel, et National Art Bank nõukogus ei ole ühegi etnilise grupi esindajat ja etnilistesse gruppidesse kuuluvaid kunstnikke nagu ei loeta Kanada kunstnikeks. Nende tööd ei pääse Kanada muuseumide kogudesse.

The National Art Bank allub The Ministry of State'ile ja asjast huvitatud gruppidel tuleks pöörduda tema poole lähema informatsiooni saamiseks.

A. N.

UUED INTRESSIMÄÄRAD TORONTO EESTI ÜHISPANGAS

Ühenduses üldiste intressimäärade muudatustega on ka **Toronto Eesti Ühispanga** juhatus tõstnud seniseid intresse:

A. HOIUINTRESSID

1. **TSHEKIKÄIBETA HOIUARVED 10.25% 1. sept. 1979.** Intressid arvestatud iga kuu madalamalt summalt.
2. **TSHEKIKÄIBEGA JOOKSVAD ARVED 3.5% (endine)** Intressid arvestatud iga kuu madalamalt summalt. Tshekimaksu ei ole. Tasuta nimelised tshekid.
3. **TÄHTAJALISED ARVED** 1-e aastase tähtajaga 10.5% alates 14. septembrist s.a. Alammäär $1,000.00. Intress makstud kaks korda aastas ja tähtpäeval.

B. LAENUINTRESSID

1. **HÜPOTEEKLAENUD** 12 %
2. **PERSONAALLAENUD** 12.6%

Laenuintressid jõustusid 11. septembrist 1979.

JUHATUS

ESTO '80 VÕIMLEMISE RÜHMAD ALGAVAD OMA TEGEVUST

neljapäeviti kl. 6 õ. Jesse Ketchum Public Schoolis (Bay—Bloor) ja

teisipäeviti kl. 7 õ. Glenview Avenue Public Schoolis (Lawrence—Avenue Rd.).

Registreerimine nendesse rühmadesse toimub 17. septembril kl. 6—8 õht. Glenview Avenue Public Schoolis, 401 Rosewell Ave. Informatsiooniks helistada: Merike Toomesele tel. 493-0795.

Majanduselu

AKTSIATEGA TEENIMISE VÕIMALUSTEST

Spekulaatorid on hakanud tähelepanu pöörama väikeste õli tootjate ja kullakaevanduste odavahinnalistele aktsiatele. Selleks on põhjuse andnud õli ja kulla hindade ja samuti ka kõigi teiste maapõuevarade äkiline tõus. Nende aktsiate nimetuseks on „penny stock'id" ja harilikult nende hind väga väike. Kuid inflatsiooni tõttu nende väärtus on tugevasti tõusnud. Harilikult on need väiksed kompaniid kellel on üüritud teatud osa maa-ala maapõuevarade kasutamise õigustega suurte kompaniidele kuuluvate alade läheduses või omavad teatud osa aktsiaid edukates kaevandusfirmades.

Kuna tuntud kaevandusfirmade aktsiad on tõusnud viimasel ajal harilikule kodanikule kättesaamatuks, siis „mees tänavalt" on ikka enam pööramas tähelepanu odavahinnalistele „penny aktsiatele", kuna pealegi nendega võib kiiresti head kasu saada. Muidugi on nende ostmine riskantne, kuna hind on väga kõikuv lühikese aja jooksul ja sageli hindade tõus ja langus toimub mõne tunni kestel. Sellega nõuab see tähelepanu ja teatud mõttes ka teadmisi.

Harilikult ei tea väikesed investeerijad mida nad ostavad, ega samuti millisel majanduslikul alusel nende poolt ostetud aktsiate kompaniid on. Enamvähem on see mängupalavik kus püütakse osta kartuses, et keegi teine neist ette jõuab. See aitab omakorda kaasa hinnatõusule.

Kui seda tehakse väheste summadega, siis suuremad üksikkaotused ei ole võimalikud, kuna selliste kompaniide aktsiate koguväärtus ulatab ainult mõne miljoni dollarini ja neid pole võimalik kuigi palju saada. Ontarios on umbes 25 sarnast väikest ettevõtet mille aktsiad on viimase 3 kuu jooksul mitmekordistunud. Näiteks võib tuua: Windfall mille madalseis oli 12¢ tõustes $1.25-le, Coldlund 60¢ pealt $3.60-le ja Gulfream mis on toonud 6-kordse kasu. Ostmise ja müügi juures tuleb aga teada õiget aega, et üllatustest hoiduda. Selline mängimine ei ole küll kõige kindlam viis raha tegemiseks, aga näitab et ka praegu veel on võimalik Kanadas rikkaks saada kui juletakse riskida.

KANADA DOLLAREID EI TAHETA

Nende riikide arv on tõusnud kes tahavad oma alkohoolsete jookide eest saada stabiilset valuutat — ja ei võta Kanada dollareid.

Alkohoolsete jookidega varustajad 9-riigist ei võta vastu Kanada dollareid Ontario viinamonopolilt alates möödunud aastast. Isegi Bulgaaria müüb ainult Shveitsi frankide eest.

Kogusummas on nüüd 15 riiki kellele tuleb maksta välisvaluutas. On järgi jäänud ainult 5 Ontariot varustavat riiki kes veel Kanada dollari vastu võtavad: Kreeka, Hollandi, Ungari, Portugal ja Nõukogude Liit. Riigid kes eelistavad maksmist oma rahas on: Saksamaa, Austraalia ja Hispaania. Mumm's vahuveini firma Prantsusmaal, mis on Kanada tuntud viinatööstuse Seagrami osakond, müüb oma tooted Kanadasse ainult Prantsuse frankide vastu.

★

Peagu igaüks on saanud midagi mis tuuakse koju tellimata, nagu jõulukaardid, creditkaardid ja igasugust krigu-krabu mida leiame kas kirjakastist või ukse taha asetatuna. Tekib küsimus, kas neid endale kasutamiseks jättes oleme nende eest kohustatud tasuma. Ontario Consumer Protection Act selgitab olukorra mitte tellitud artiklite kohta. Kui isik pole temale toodud või jäetud asju tellinud, ei saa teda vastutusele võtta või nõuda tasumist nende kasutamise korral.

Sellega võib isik kellele need toodud vabalt kasutada ilma et tal maksta tarvitseks. Seal on üks erand: kui saate ilma, et avalduse oleksite teinud, mingisuguse Credit kaardi, võite selle endale pidada, aga kui ostate midagi selle kaardiga, tuleb kauba ja kaardiga koos käivad lisamaksud tasuda. Kui te ei kavatse seda kasutada, hävitage, et see ei satu kellegi teise valdusse, millisel juhul olete jällegi vastutav. On juhtumeid olnud kus koju jõudes on leitud, et ära oleku jooksul on uus alumiinium uks pandud vana asemel. Tegemist on olnud tööliste eksitusega, kes selle oleksid pidanud instaleerima kusagile mujale. Kompanii ei saa selle maksmist nõuda, kuid võib ta selle ära võtta, kuid peab vana ukse tagasi panema — üldse kõik samasse olukorda tegema kui oli see varem, vastasel korral võite kahjutasu nõuda.

Sageli on juhtunud, et hooletuse tõttu vale maja paak on kütteõliga täidetud. Selle eest maksta ei ole vaja ja vaevalt õlikompanii seda tühjaks pumpama tuleb. Kõige selle kaitseks on Ontarios Consumers Protection Act., Section #46.

H. Kivi

Põhjala Tütred alustavad sügistegevusega

Gaidlipkond Põhjala Tütred alustab oma sisetegevust avakoondusega 27. septembril kell 7 õhtul Eesti Majas. Uusi tüdrukuid alates 7-st eluaastast võetakse vastu kõikidesse rühmadesse. Informatsiooniks helistada hellakeste osas — Astrid Jõgi (päeval 653-7815 või õhtul 487-2094), gaidide ja vanemgaidide osas Margot Nortmaa (759-7230). Hellakeste koondused toimuvad edaspidi laupäeviti Eesti Majas noorteruumis kell 9.30 kuni kell 12.00.

JAAN ALMER KATUSETÖÖD

Teeme uusi ja parandame vanu, samuti suvilate katuseid.

Helistada tel. 699-5295

See on Kanada

RUTH GORDON

(CANADIAN SCENE) — Rideau Hall on kindralkuberneri ametlik residents ja asub 36 suure puu varjus. Need puud on istutatud mitmesuguste kõrgete riigikülaliste poolt. Mõned nendest puudest on päris hiiglased, nende juured ulatuvad tagasi üle 70. aasta läbi kanada ajaloo. Nende puude hulgas on puid, mis on istutatud kuningas George VI, Haile Selassie — Etioopia kuningas — ja Inglismaa peaminister Stanley Baldwini poolt aastal 1930. Teised puud jällegi on õrnad võsud, nagu näiteks see, mille istutas 1978. a. Hollandi printsess Margreit. Kõik Rideau Halli istutatud puud on kanada päritoluga, nad on hoolikalt valitud ja nende tervise ja heaolu eest hoolitsetakse hästi. Puud on istutatud paikadesse, kus nad Rideau Halli külastajaile hästi nähtavad on.

Puid on istutanud veel mitmed endised Ühendriikide presidendid nagu John F. Kennedy, Richard Nixon ja Harry Truman. Hollandi kuninganna Juliana poolt istutatud puu on 27. aastat vana ja kuningnna Elizabeth istutas oma puu 1977. a.

★

Ontario peaminister William Davis külastab septembris Europat, et isiklikult uurida sealset eksportturgu ja võimalusi kanada kaupade turustamiseks. Oma kahenädalalise külastuse kestel läheb Davis Belgiumi, Hollandi, Kreekasse ja Inglismaale. Belgias on tal ette nähtud löntch kuningas Baudouiniga ja ta kõneleb Antwerpeni Kaubanduskojas, samuti peab ta ettekande Rotterdami Kaubanduskojas, Kreeka Kaubanduskojas ja Inglismaal peab ta kõne Canada-United Kingdomi Chamber-'is.

★

Ed Tchorzweski, Saskatchewani Teemantjuubli komitee esimees, tegi teatavaks, et provints tähistab oma juubeliaastat 1980. aastal hiigelplatvormiga, mis on 10,4 meetrit pikk ja külastab juubeliaasta puhul Ida-Kanadat. Saskatchewan pühitseb teemantjuubelit Kanadaga ühinemise mälestuseks.

★

Asjaarmastajad ja elukutselised lavakunstnikud, kes on 18 aastat vanad või vanemad, on palutud osa võtta 1979. a. „duMaurier Search for the Stars" auditsioonist. 18 semi-finalisti saavad 2,000 dollari suurused stipendiumid kuna kuus finalisti saavad eelmainitud summale veel lisaks 5,000 dollarit. Kõik finalistid esinevad CBC eriprorgammides. Sooviavaldusi võib saada kirjalikult järgmisel aadressil: duMaurier Search for Stars, P.O. Box 27, Dundas Street West, Toronto, Ontario M5G 1Z6.

Esto Mutual Fund Ltd.

14. sept. aktsia hind $9.50

145 King Street West, Suite 1900, Toronto M5H 3M1 — tel. 364-1131

Õhtul tel. 925-6812

40 aastat tagasi

HITLER MÜÜS BALTI RIIGID STALINILE

23. augustil ja 28. septembril 1939 sõlmiti Kremlis J. V. Stalini juuresolekul ja Adolf Hitleri volitusel n.n. Ribbentrop-Molotov kokkulepped ja Saksa-Vene sõprusleping, mis jagasid Balti vabariigi ja Poola territooriumi rahvussotsialistliku Saksamaa ja kommunistliku Nõukogude Vene „mõjusfäärideks", s.t. anastamiseks. Nende lepingute ja eriti neile täienduseks koostatud salajaste lisaprotokollide — lepingute sõlmimisest on möödunud 40 aastat.

Järgnev kirjutus püüab neid kurikuulsaid Kremli ja Berliini diktaatorite „tehinguid" ja nende tulemusi, ulatust ja osatähtsust kirjeldada, toetudes usaldusväärsetele allikmaterjalidele, nii nagu need on diplomaatilistes dokumentides jäädvustatud.

4.

28. septembri kuupäevaga avaldati kahe lepinglase valitsuste nimel avalik deklaratsioon. Selles teatati, et asjaosalised valitsused on sellel kuupäeval sõlminud omavahelise lepingu, mis kindlalt lahendas probleemid seoses Poola riigi kokkuvarisemisega. Nüüd on rajatud alus kestvaks rahuks Ida-Euroopas ja et lepinglased on veendunud, et see teenib kõigi rahvaste tõelisi huvisid kui lõpetada sõda Saksamaaga inglaste ja prantslaste poolt.

Lepinglaste valitsused koos teiste sõbralike riikidega soovivat ja tegevat ühiselt selleks kõik, et võimalikult varsti rahu saavutada Euroopas. Kui aga Berliini ja Moskva valitsuste püüdlused rahuks jäävad tulemusteta, siis see kinnitavat fakti, et Inglismaa ja Prantsusmaa on vastutavad sõja jatkumises. Sellel juhul Saksa ja Vene valitsused alustavad läbirääkimisi vajalike vastu-sammude astumiseks. Järgnevad Ribbentropi Molotovi allkirjad, kes selle teate olid koostanud. Ilmselt sakslased tahtsid jätta muljet, et Soveti valitsus on ka Saksamaa liitlane ja võib Lääneriikide vastu sõtta astuda.

Sama allikmaterjali lk-del 108 ja 109 on avaldatud kaks, neist teine salajane, kirja von Ribbentropi allkirjaga, adresseeritud V. Molotovile kui N. Liidu valitsuse juhile. Need kirjad kinnitavad, et juba 19. augustil Berliini ja Moskva vahel sõlmitud kaubalepingu ulatust otsustati 28. sept. laiendada ja suurendada. N. Liit hakkas Saksamaad varustama toormaterjalidega ja Saksamaa tasub selle eest oma tööstussaadustega.

Salajane kiri Molotovile kinnitab eelmises lauses mainitud kaubalepingut ja teeb Moskva vastutavaks, et Saksamaa transiit kaubad võiks soodustatud korras liikuda Ülem-Sileesia, Lembergi ja Kolomea raudteeliinide kaudu läbi venelaste poolt vallutatud alade. Ka Saksamaa kaubavahetust Iraani, Afganistani ja Kauge-Ida riikidega on Moskva võimud kohustatud soodustama ja nende „mõjusfäärides" paremini organiseerima.

Samast salajasest kirjast selgub, et Soveti valitsus oli lepinguliselt kohustatud Saksamaad varustama suurendatud õli saadetistega: pool toodangut Venemaa enda ja pool Rumeenia õlitoodangust. Vastutasuks sakslased andsid kivisütt ja metall torustikku.

27. septembril USA suursaadik Moskvas, Steinhardt, kes oli ilmselt juba teadlik järgmisel päeval Kremlis sõlmitava kokkuleppe sisust, telegrafeeris Washingtoni, et Kremlist soovitud Poola jaotamise piirjoon sulgeks saklastele Galiitsia õliväljadele ligipääsu ja plokeeriks Rumeeniast õli-saadetiste Saksamaale saatmise tee. Kuna õli saamine Venemaalt ja Rumeeniast oli sakslastele eriti olulise tähtsusega, siis USA saadiku arvates takistab see Saksamaa vastuseisu võimalusi Kremli kavade läbiviimisel Balti riikides.

VENE VARUSTUS SAKSAMAALE

Mainitud Saksa—Vene kaubalepinguid ja Saksamaale sõjamaterjalide hankimist ja müüki suurendati 1939—1940 aastatel tohututele kogustele ja Soveti juhid Stalin ja Molotov muutusid varsti Saksamaa kõige teenekamaks liitlaseks sõjamaterjalide, sõjatööstuse sisseseadete, bensiini, toormaterjalidega ja muuga varustajaks. Enamuses Vene kulla eest USA-st pettusega, nagu N. Liidu oma tarbeks ostetud, kuid Hitlerile vajalikud ostud suunati peamiselt Arhangelski sadamasse, kust need ümber laaditi ja varjatult Hitleri käsutusse saadeti.

Paljud USA, Inglise ja ka Saksamaa ja Itaalia diplomaatilised dokumendid, mida pealle teatud aja möödumist trükis avaldati, tõestavad neid fakte ja kinnitavad, et ilma Kremli võimude kuritegeliku kaasabita Hitlerile, oleks palju sõjakoledusi välditud.

Kui 1941. a. suvel Hitler alustas sõja Venemaa vastu, siis Nõukogude rinded varisesid pikemat aega kokku osaliselt Kremli kaasabil Hitlerile hangitud ja saadetud sõjamaterjalide tagavara ja bensiini kaasabil.

Hitleri Saksamaa varises kokku ja J. von Ribbentrop poodi sõjakurjategijana, kuid Hitleri suuremad „abimehed" Stalin ja Molotov tunnistati sõja võitjateks ja kangelasteks lühinägelike demokraatiate poliitikute poolt ja Moskvasse saadeti sadades kogustes USA ja Inglismaa kõrgemaid aumärke Soveti kõrgematele sõjakurjategijatele välja-jagamiseks.

USA 1939. a. suursaadiku Moskvas, Steinhardt'i, diplomaatilised telegrammid, olukordade ülevaated ja hinnangud, mida ta Moskvast Washingtoni saatis, on märkimisväärselt ettenägelikud, tegelikult hiljem toimunud sündmustega kõrvutades. Briti ja Prantsusmaa diplomaatide andmed ja ennustused, osutusid mõnigi kord ekslikuks, kuna nad usaldasid liiga palju Stalini ja Molotovi manöövreid ja lubadusi.

Suursaadik Steinhardt oli hästi informeeritud Kremlist juhitud vägivallast eriti Eesti Vabariigis. Oma ametlikes ettekannetes Washingotni ta mainis korduvalt lugupidamisega Eesti saadikut Moskvas, August Rei'd, kellega tal oli hea isiklik ja ilmselt ka diplomaatide omavaheline seltskondlik ja usalduslik kontakt.

Suursaadik Steinhardt oma ametlikes ettekannetes Washingtoni korduvalt viitab: „usaldusväärsetest allikatest saadud andmetel...", näiteks: „Eesti Vabariigi Valitsus kaalus..., otsustas..., oli häiritud..., oli vastumeelselt sunnitud...", jne., lubavad järeldada, et Eesti saadik Moskvas, August Rei varustas Steinhardti objektiivsete andmetega, raskustest ja toorest survest Kremli võimumeeste poolt, millega Eesti valitsusele vene sõjalised baasid peale suruti. Samas selgub, et A. Rei oma kogemuste põhjal ei usaldanud Kremlist antud lubadusi Balti riikide iseseisvuse puutumatuse ja siseasjadesse mittesegamise osas.

Briti suursaatkond Moskvas raporteeris oma Foreign Office'ile tihti virilaid andmeid ja lootusi, et Kremlis sõlmitud lepingutele Hitleriga järgneb varsti revolutsioon Saksamaal ja Hitleri kukutamine.

UUSI ANDMEID

1978. a. lõpul ilmus USA-s trükist silmapaistev teaduslik raamat: „The Baltic States in Peace and War, 1917—1945." Selle toimetajad on kaks Leedu pärtoluga USAprofessorit V. S. Vardysja R. J. Misiunas.

Raamatus avaldatud esseedest, eriti nelja professori uurimused ja uudsed järeldused — tõestused käsitavad ka 1939. a. sõlmitud Ribbentrop-Molotovi lepinguid ja Stalini-Molotovi ajastu saladusi. Lisan neist lühidalt olulisemaid uusi andmeid.

Leedu päritoluga ajaloo professor USA-s, M. J. Misiunas kirjutab, et 23. augusti ja 28. septembri lepingute ja nende sala-protokollide kohta on Soveti ajalookirjanduses puudulikud ja ühekülgsed andmed avaldatud. Kõik salaprotokollid Hitleri Saksamaaga ja Poola vastu sõjakäigu venelastele kompromiteerivad andmed on maha salatud ja Kremlist juhitud ja sooritatud piinlikud osad Soveti propaganda valguses soovitud andmetega asendatud.

Mainitud esseede kogust leiame ka USA ühe parema Ida-Euroopa ja N. Liidu ajaloo asjatundja professor Aleksander Dallin'i silmapaistva essee: „The Baltis States between Nazi Germany and Soviet Russia." Autor väidab, et iseseisvate Balti riikide valitsusi võib väga teravalt kritiseerida, nende riikide 1934—1940 siseþoliitilise arengu pärast. Ta arvab, et rohkem demokraatlikus olukorras, responsiivsed ja vastutustundelised riigikorrad oleks võimaldanud mobiliseerida väljaspoolt Berliini ja Moskva diktatuure palju efektiivsemat kaitset ja eestkostjaid Balti riikide iseseisvuse huvides.

USA leedu päritoluga poliitiliste teaduste professor ja varemalt Venemaa uurimiskeskuse Münchenis direktor, V. S. Vardys, kirjutab autoritaarse valitsussüsteemi tekkimisest iseseisvates Balti vabariikides enne 1939. a. Ta väidab, et Balti autokraatiad lootsid liiga palju, et Kremli ja Berliini diktaatorite tehingud Balti riike erapooletutena ehk kuidagi säästavad. Leedu valitsus lootnud, et N. Liit talitab nende huvides ja kaitsjana kui neile Vilno saab tagasi antud. Eesti ja Läti olevat sakslaste abile lootnud.

Eesti päritoluga ja eesti keelt valdav baltisakslane professor Boris Meissner, Kölni Ülikooli Ida-Euroopa juura õppejõud, kes teenis peale sõda Lääne-Saksamaa saatkonnas Moskvas nõunikuna, käsitab Balti riikide küsimust maailma-poliitilisel tagapõhjal.

Prof. Meissner väidab, et 15. oktoobril 1940, s.t. peale Balti riikide seadusvastast inkorporeerimist N. Liitu, president Roosevelt olevat väljendanud, et Soveti nõuet Balti riikide inkorporeerimise tunnustamiseks võiks rahludada. Peale Hitleri sõjakäigu algust Soveti Venemaa vastu võitlemiseks tehti kõik, et N. Liitu ka lääneliitlaste hulka saada. President Rooseveldt olevat kaaiunud, et kõik eestlased, lätlased, leedulased ja soomlased, kes on opositsiooniss N. Liidu annektsiooniga, võiks Ameerikasse ümber asuda. Prof. Meissner ei viita oma väite allikale, et seda saaks kontrollida.

Nende ridade kirjutaja arvates on tõenäoline, et see väljendus toimus 15. oktoobril 1941. a., sest 1940. a. ei olnud veel Hitleri sõjakäiku Venemaale. Selline president Rooseveldti väljendus on tõenäoline ja usutav, eriti kui meenutada hiljem 1942. a. toimunud Teherani ja Yalta konverentside kohta avaldatud diplomaatilisi dokumente. On selgunud, et president Rooseveldtil oli Teheranis ja Yaltas Churchilli eest varjatud salajasi kokkusaamisi Staliniga. Pealegi oli president Rooseveldti rahvusvaheliste küsimuste pea-nõunik tuntud Kremli võimumeeste „jünger" John Koppkins mainitud konverentsidel presidendi usaldusmehena kaasas, kellele Stalini poolt osutatud „teenete" eest anti Lenini orden.

Kui professor Meissneri väide osutub tõeks, siis on arusaadav, et USA Välisministeeriumi dokumentides jäeti see president Rooseveldti „põrunud aru õnnistus" avaldamata ja see oleks selgitav asjaolu, miks Washingtoni ametkandjate sõnad ja teod Balti riikide osas on tihti raskesti arusaadavad ja ehk isegi silmakirjalikud.

J. Käis

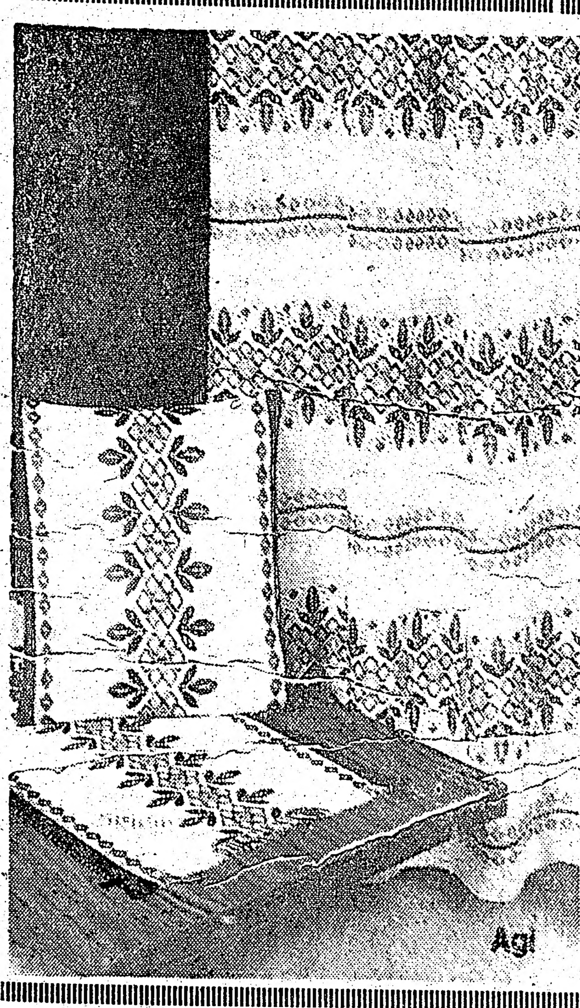

SOBIVAID KINKE

KODUKAUNISTAMISE ESEMED

Moodsates värvikombinatsioonides ja mustrites.

★ SOHVAPADJA KATTED
★ LINIKUD
★ LAUDLINAD

Käsitsi kootud — kergesti pestavad — dralon.

Sobivad kinkeesemed iga sündmuse puhul —

Saadaval
„MEIE ELU" Talituses,
Eesti Majas, 958 Broadview Ave.,
Toronto, Ont. M4K 2R6

Üleskutse Saksamaal

KOMMUNISTID — PUNASEKS LAKITUD NATSID

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Saksa nimekad ja erapooletud ajalehed „Die Welt" ja „Frankfurter Allgemeine Zeitung" avaldasid Teise Maailmasõja puhkemise 40. aastapäeva puhul Euroopa konverentsi inimõiguste ja enesemääramise taastamiseks üleskutse järgmises sõnastuses pealkirja all „Inimõigused ja enesemääramisõigus kogu Euroopale!":

„40 aasatt tagasi 1. sept. 1939 algas Teine Maailmasõda. Hitler ja Stalin olid kokku leppinud ühiseks rünnakuks Poola vastu. 1. septembril marssis Saksa Wehrmacht Poolasse ja 17. septembril okupeeris punaarmee Ida-Poola.

Detsembris 1939 ründas N. Liit väikest Soomet. Juunis 1940 annekteeriti Leedu, Läti ja Eesti. Samal kuul pidi Rumeenia loovutama N. Liidule Bessaraabia ja Põhja-Bukoviina.

31. oktoobril 1939 avaldas nõukogude välisminister Molotov N. Liidu seisukoha olukorra kohta järgmiselt: „Üks kiire löök Poola vastu, esiteks Saksa armee ja siis punaarmee poolt ja midagi ei jäänud üle sellest Versaille'i rahulepingu värdjast, mille eksistents rajanes mittepoola vähemuste allasurumisele. Vahekorrad Saksamaa ja teiste kodanlike riikide vahel Euroopas olid mõjutatud Saksamaa püüdlustest, purustada Versaille'i ahelad. Sellest on lõpuks arenenud praegune sõda Euroopas." Edasi seletas Molotov 29. märtsil 1940: „Kuna N. Liit keeldus mängimast Inglismaa ja Prantsusmaa imperialistliku poliitika käsilast Saksamaa vastu, on nende vaenulikkus N. Liidu vastu veel teravnenud. Tegelikult on väikeriikide õigused ja huvid ainult vahetusrahaks imperialistide käes."

Meie näeme sellest: nii tookord kui ka

praegu teostab punane fashism oma „võitlust imperialismi vastu" tuntud meetodi „võtke varas kinni!" järgi.

See pole uus, ent alati edukas. 40 aastat pärast Teist Maailmasõda on kommunism vallutanud kolmandiku maailmast.

Vastavalt nõukogude uue põhiseaduse artikkel 28-le (7. okt. 1977) on agressiooni- ja sekkumispoliitika isegi põhiseaduses fikseeritud: „N. Liidu välispoliitika on suunatud maailmasotsialismi positsiooni tugevdamisele, rahvuslikku iseseisvust ja sotsialistlikku progressi taotlevate rahvaste vabadusliikumiste toetamisele ja rahuliku koeksistentsi printsiipide rakendamisele erinevate ühiskonnavormidega rahvaste vahel."

Lööksõnaga „rahulik koeksistents" õnnestus nõukogude imperialistidel psühholoogilise sõjapidamise meistertöö: oma vallutusstrateegia moondamine ja tõhusa vastupanu halvamine. Pingelõdvenduspoliitika, mis lubab idal külma sõda jatkata, kuid selle aga läänele keelab, on kestev poliitika sõja piiril. „Punaseks lakitud natsid", nagu Kurt Schuhmacher kommuniste nimetas, moodustasid sellega mõjuva tabu: antifashism on endastmõistetav, antikommunism seevastu ohustab rahu.

Lääne demokraatidele on kohustuseks oma rahvaste vaimne vastupanujõud mobiliseerida punase totalitarismi vastu, mis taotleb eurokommunismi, rahvarinde ja niinematatud vabastamissõdade hiilimisradade kaudu ülemvõimu kogu maailmas.

Sotsiaaldemokraat Ernst Reuter, Berliini unustamatu linnapea, ütles juba 1950. aastal: „See, mida praegu kogeme, on sõda — ehtne sõda ning sõda ei saa võita poolikute vahenditega. Sõja võidab alati see, kes on kindlalt otsustanud võtta tarvitusele vahendeid, mis oma positsiooni tugevdavad ja vastase oma nõrgestavad."

Kommunismi siht, inimkonna allistamine nõukogude imperialismile, teeb seetõttu konflikti vältimatuks.

See konflikt peab nii kaua kestma, kuni N. Liit oma sihtidest loobub või kogu maailma on kommunistlik või kompartei ülemvõim N. Liidus on lõpetatud. Hitler-Stalini pakti 1939. a. tagajärjel on kõik Ida-Euroopa rahvad kas otseselt või kaudselt sattunud punase fashismi võimu alla. Poliitika, mis ühel või teisel viisil toetab Kremli valitsejate võimusäilitamist Ida-Euroopas, loob aluse uuteks süütegudeks.

Idee, siht ja kogu Euroopa uuskujundamine ei tohi seetõttu jätta kõrvale ka rahvaid Ida-Euroopas. Meie solidaarsus ei tohiks piirduda ainult sakslastega teispool Elbet ja Oderit, vaid samasugust solidaarsust tuleb osutada ka Ida- ja Kesk-Euroopa rahvastele. See tähendab: ka vene rahvaga, kelle ühine hüüe inimõigusteks, rahvusgruppide õigusteks enesemääramisõiguseks ja punafashistliku koloniaalsüsteemi kõrvaldamiseks pole jäänud kellegil kuulmatuks.

Seepärast meie nõuame poliitikat, mis kõigil foorumitel astub vastu nõukogude väljakutsele ning hoolitseb selle eest, et nõukogude sekkumine vööraste maade siseasjadesse saaks lõpetatud. Vabadel rahvastel pole teist valikut, kui vastata marksistlik-leninistlikule maailmavallutusstrateegiale ofensiivse programmiga, et saada jagu rahvusvahelisest kommunismist.

N. Liit on Helsingis tunnistanud, et „inimõiguste respekteerimine on rahu oluliseks faktoriks". Konverentsist osavõtnud riigid on oma allkirjadega konverentsi lõppaktidel 1. aug. 1975 kinnitanud, et riikide kõrval on ka institutsioonidel, organisatsioonidel kui ka üksikisikutel relevantne ja positiivne osa nende sihtide ja koostöö saavutamiseks."

Üleskutsele on kirjutanud alla Paneuroopa Uniooni president dr. Otto von Habsburg, Saksa põgenikeliidu asepresident Rudolf Wollner, Saksa liidupäevaliikmed Claus Jaeger ja krahv Hans Huyn.

-kk

„MEIE ELU"
lugejad, ärge unustage oma sõpradele soovitamast
„MEIE ELU"

UUSI PUBLIKATSIOONE EESTI TEADUSLIKULT ÜHINGULT AMEERIKAS

... Viimasel aastakümnel on 200-liikmeline eesti soost õpetlaste organisatsioon Eesti Teaduslik Ühing Ameerikas, mis peatselt astub oma kolmekümnendasse tegevusaastasse, olnud peamiseks inglise keelsete eesti aineid käsitlevate teoste kirjastajaks või käendajaks. Ühingu enda kirjastusel või vahendusel on ilmunud järgmised raamatud: Estonian Poetry and Language (1965); Mundology or World Science (1966); Literatures in Contact—Estonia and Finland (1972); Bibliography of English Language Sources on Estonia (1974); The Estonians in America (1975); Old Estonia (1976); Livonian Rhymed Chronicle (1977) A Case Study of a Soviet Republic—The Estonian SSR (1978).

Praegu on lisaks eelnevaile valmistamisel veel kaks teost, esimene millest peaks käesoleva aasta lõpuks ilmunud olema: eesti luulet käsitlevate esseede koguteos Estonian Poetry ja senini inglise keeles olematu primaarne eesti ajaloo keskajast allikas Russow's Livonian Chronicle. Mõlemad neist on Ühingu eestvedamisel ettevalmistamisel koostöös Association for the Advancement of Baltic Studiesiga. Mainimisväärselt saavutati viimase tõlkimiseks ka mõneteise tuhande dollari võrra toetust Ameerika riiklikult kultuurkapitalilt National Endowment for the Humanities.

Eesti Teaduslik Ühing Ameerikas on trükistanud peale selle senini veel viis inglise keelset Aastaraamatut peamiselt eesti ainelise sisuga, kokku üle 500 lhk. Märkimisväärselt levib Aastaraamat kõikidesse tähtsamatesse teaduslikesse raamatukogudesse Lääne riiges, samuti teaduste akadeemiatesse, kelledest nii mõnega Ühing on publikatsioonide vahetuskorras.

Mõne nädala pärast on trükikojas valminud Ühingu Aastaraamat VI, jällegi inglise keeles. Seekordne Aastaraamat aga on oma sisu poolest küllaltki erinev eelnevaist, tegeledes hoopis arstiteaduslike uurimustega eesti arstide poolt. Teadaolevalt on eesti arstid meie peamistes asumaades organiseerunud juba mitu aastat ja seoses ülemaailmsete eesti päevadega Torontos ja Baltimores pidanud ka teaduslike ettekannetega erikonverentse. Arstiteaduste ühingute esimene teaduslik kogu ilmus 1975. aastal Rootsis. Seekordne kogumik teaduslikke artikleid ilmub aga hoopis Eesti Teadusliku Ühing Ameerikas eriväljaandena kui Aastaraamat VI.

Mainitud Aastaraamat on toimetatud meditsiini doktorite Jüri Kaude ja Arvo Ederma poolt. Sisuks on viis erialalist uurimust doktorite Hengo Haljamäe (Göteborgi ülikooli õppejõud), Jüri Kaude (Florida ülikooli õppejõud), Hans Kuisk (U.S. Veterans Administration, varem ka Minnesota ülikooli õppejõud); Hans Sepp (Toronto ülikooli õppejõud), Arvo Ederma (USA Uniformed Services University of Health Sciences õppejõud) poolt.

Soomlased suured lugejad

HELSINGI (M. E.) — UNESCO kõige värskema aastaraamatu järgi asub Soome neljandal kohal maailmastatistikas ajalehtede leviku poolest. Rootsi ajalehed levivad uurimuse järgi kõige rohkem. 1975. a. ilmus maailmas kokku 7900 päevalehte 408 miljonilise tiraazhiga. Kõige suuremad ajalehed olid Jaapanis, kus tiraazh keskmiselt oli 321 000 eksemplari ühel ajalehel (Soomes keskmiselt 35 000 eksemplari). Päevalehtedeks arvestati aastaraamatus vähemalt neli korda nädalas ilmuvad. Tähelepandav on, et Vatikan ja mõned sotsialistlikud riigid, eesotsas N. Liiduga, on oma kohta leviku suhtes parandanud. Seevastu USA, Inglismaa ja Prantsusmaa on kaotanud. Arvult ilmub ajalehti Ühendriikides, kõige rohkem, aga üldlevikult juhtiv riik maailmas on momendil N. Liit.

Piiskop konverentsidele

EELK peapiiskopil Konrad Veemil on ees jälle kaks rahvusvahelist konverentsi, millest ta võtab osa. Esiti ta sõidab Lääne-Saksamaale, et esindada EELK-d 1.—4. oktoobril Würzburgi lähedal asuvas Marktheidenfeldis toimuval pagulaskirikute konverentsil.

Järgmisena toimub 18.—25. oktoobril Chanias Kreeta saarel Euroopa Kirikute Konverentsi juba kaua ette valmistatud täiskogu istungjärk. Ka sellest võtab peapiiskop Veem EELK esindajana osa. Euroopa Kirikute Konverents on üks nendest rahvusvahelistest kiriklikest organisatsioonidest, kus EELK on täisvoliline liige.

Konsistoorium tutvustab kiriku olukorda Eestis

EELK konsistoorium on andnud välja ingliskeelse broshüüri „Church in Bondage", mille aluseks on eesti usklike poolt kodumaalt 1977. aasta augustis välja saadetud ja 1978. aasta sügisel lääne jõudnud kodumaa kiriku olukorda üksikasjalikult valgustav kiri.

Peale selle väga hästi koostatud kirja on broshüüris toodud usuühinguid puudutavad okupeeritud Eesti seadused aastatest 1945 ja 1977 ning lõpuks dr. Artur Taska võrdlev juriidiline analüüs kiriku staatuse kohta iseseisvas ja praeguses okupeeritud Eestis.

Eessõna asemel broshüüri alguses on praeguse olukorra ajaloolist tagapõhja käsitlev lühike artikkel, milles antakse ülevaade selle kohta, kuidas Eesti 1940. aastal okupeeriti, mida ta on vahepeal pidanud üle elama ja mis suunas areng praegu edasi läheb.

EELK konsistoorium on levitanud seda oma broshüüri Church in Bondage hulgaliselt teistele kirikutele, ajakirjandusele ja organisatsioonidele üle maailma.

TÄNUAVALDUS

Südamlik tänu kaasvõitlejatele, organisatsioonidele ja sõpradele, kes minu armsa abikaasa

Manivald Randla

surma puhul mind trööstisid ja tema kalmu rohkete lillede ja pärgadega kaunistasid.
Eriline tänu õpetaja O. Gnadenteichile südamlikkude sõnade ja tegeliku abi eest. Korp! Ugalale, T. E. Võitlejate Ühingule, Hamiltoni V. Ü-le ja K.E.V.Ü. Liidule, kes oma järelhüüete ja lipu valvega kaunistasid matusetalitust.
Suur tänu aupeakonsul I. Heinsoole, Eestlaste Kesknõukogule Kanadas, E. Korporatsioonide Liidule, T. E. Püssi ja Püstoliklubile, T. E. Pensionäride Klubile, E. V. Sõjakooli ja Lennukooli lõpetajatele ja Hiidlaste Seltsile.
Palju tänu solist Pr. E. Toompuule kauni laulu eest!

Sügavas leinas LESK

Otto Leesment surnud

10. septembril suri Victorias, B. C., õigusteadlane Otto Leesment. Otto Leesment, sünd. 1908. a., tegutses Eestis advokatuuris ja oli sõja ajal Eesti Omavalitsuses sotsiaaldirektor ja Eesti Rahva Ühisabi (ERÜ) direktor. Viibis põgenikuna Saksamaal, kust asus Kanadasse. Elas Victorias, B.C., tegutsedes seal ehitusettevõtjana. Leinama jääb poeg Peeter perekonnaga Calgarys, Albertas.

Hiina uus suursaadik käis Lapimaal

HELSINGI (M. E.) — Soomes pool aastat Hiina suursaadikuks olnud Xie Bangzhi tegi septembri algul esimese reisi väljaspoole Helsingit. Ta sõitis Lapimaale, Utsjõele, kus tutvuti Kevo meteoroloogilise jaamaga, Sodankyläs geofüüsika asutusega. Kõige rohkem olid hiinlased huvitatud Lapimaa inimeste igapäevsest elust. Lapimaal viibiti neli päeva ja tagasi tulles tutvuti Oulu linnaga.

KIRIKLIKKE TEATEID

EESTI EV. LUTERI USU PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd., Toronto M4P 2L1
Kiriku telefon 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto M4N 1L8 telefon 483-4103.

KOGUDUSE 31. AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 23. septembril kell 11 hommikul. Teenivad piiskop Karl Raudsepp ja koguduse õpetaja. Laulab Cantate Domino koor Charles Kipperi juhatusel. Piiblitund kell 10 hommikul. Pühapäevakool kell 11 hommikul. Leerieelsed kell 11 hommikul.

KODUMAALT LAHKUMISE JA LANGENUTE MÄLESTUSJUMALATEENISTUS pühapäeval, 30. septembril kell 11 hommikul. Solist Avo Kittask.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Teenib õp. Aulis Jalonen.

Eelteade: Leeri alguse jumalateenistus 21. oktoobril. Leerist osa võtta soovijail registreerida õpetajale.

NAISRINGI KOKKUTULEKUD igal kolmapäeval kell 6 õhtul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS

Vana-Andrese kirik Carltoni ja Jarvise nurgal.
Õp. Andres Taul
17 Frank Cres., Toronto M6G 3K6
Tel. 656-5248, kirikus: 923-5172

Pühapäeval, 23. septembril KODUMAALT LAHKUMISE AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Jutlustab õpetaja Elmar Pähn.

Pühapäeval, 30. septembril JUMALATEENISTUS kell 11 hom.

INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS kell 1 p.l.

Pühapäeval, 7. oktoobril JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeval ja neljapäeval kl. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

Armast Korporatsioon Fraternitas Estica vilistlast

jur.

OTTO LEESMENT'I

sündinud 25. veebruaril 1908
surnud 10. septembril 1979 Victorias, B.C.

mälestab leinas

EESTI KORPORATSIOONIDE LIIT

Oma armast vilistlast

jur.

OTTO LEESMENT'I

sündinud 25. veebruaril 1908
surnud 10. septembril 1979 Victorias, B.C.

mälestab leinas

KORPORATSIOON FRATERNITAS ESTICA

Igavikku on lahkunud koolivennad

ERVIN RABADIK
MANIVALD RANDLA
OTTO LEESMENT

Mälestab

WESTHOLMLASTE KOONDIS

Surma läbi lahkunud kallist sugulast, onu, mehevenda ja tädipoega

OSKAR VEEL'I

surnud 10. septembril 1979 Tallinnas

mälestavad leinas

AIVO ja ANNE VEEL
MARIE VEEL
HELLE ja JAAN ARRO lastega
ELMAR ja SELMA SIIVIK

Puhka rahus.

Südamlik tänu kõigile, kes meie armsa meheõe, tädi ja vanatädi

IDA LELL'E

viimsele teekonnale saatmisest osa võtsid. Tänu praost O. Puhm'ile matusetalituse eest, samuti organist I. Korjus'ele, solist pr. E. Valdsaar'ele ja prl. Valdsaar'ele. Samuti täname kõiki häid sõpru, tuttavaid ja Korp! Sakala't kaunite lillede ja leinakuulutuste eest ajalehtedes.

Tänutundes vennanaine A. PARVEI
vennatütar M. ALAVER

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid.
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont.
M4W 1S6
Tel. 961-8391

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL
kl. 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 23. septembril kell 10.15 hommikul PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid. Vaimulik muusika. Kell 6 õhtul Szillerite lahkumisõhtu. Tunnistused. Keelpillide ansambel.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Lut. Kirik, Bloor & Indian Rd.
Õp. T. Nõmmik
501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2
Tel.: 483-2478

Pühapäeval, 23. septembril kell 5 p.l. KODUMAALT LAHKUMISE JUMALATEENISTUS Redeemeri kirikus.

Pühapäeval, 30. sept. kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS Epiphany Luteriusu kirikus 20 Old Kingston Rd. West Hill (Eesti Kodu lõuna küljel).

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti kl. 6—7.30 õ. kodus, muul ajal vastavalt kokkuleppele.

EESTI VABAKOGUDUS TORONTOS

20 Thorncliffe Ave. Tel. 463-6223.
Jutlustaja E. Saraoja
Kirik: 562 Jones Ave. Tel. 461-2077.

Pühapäeval, 23. septembril kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Jutlustavad A. Seppur ja E. Saraoja.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Stone Church,
45 Davenport Rd.
Pastor Allan Laur
141 Clark Ave. Unit #50
Thornhill, Ontario
L3T 4P4
Tel. 889-8173

EVANGEELIUMINÄDALA JUMALATEENISTUSED:
Neljapäeval, 20. septembril kell 7.30 õ.
Laupäeval, 22. septembril kell 7 õ.
Pühapäeval, 23. septembril kell 3 p.l.
Kõneleb Märt Vähi. Laulu ja muusikaga esinevad koguduse solistid ja lauluansamblid.

Pühapäevasel jumalateenistusel laulab Toronto Baptisti Koguduse noortekoor C. Kipperi juhatusel.

Teisipäeval, 25. septembril kell 7.30 õ. JUMALATEENISTUS. Kõneleb kuulus vene raadio evangelist Earl Poysti teemal: „Mida Jumal teeb Venemaal". Lauluettekandeid.

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MINU ARMAS ABIKAASA

ROSALIE KAPSTA

sünd. 12. aug. 1908 Valgamaal
surn. 8. sept. 1979 Vancouveris

Mälestab leinas

abikaasa VALTER

MEIE ARMAST EMA, VANAEMA JA VANAVANAEMA

ROOSI SAAROJA

neiuna KÄIS

sünd. 30. augustil 1888 Kahkval
surn. 11. sept. 1979 Pühajärvel

mälestavad leinas

tütar LINDA ja OIVA MANKIO Torontos
tütretütar SALE ja UNO KUUSIK perekonnaga Detroidis
tütar ENDLA KARU perekonnaga Valgas
poeg RAIT SAAROJA perekonnaga Ilmjärvel

LAHKUNUD ISA JA VANAISA

OTTO LEESMENT'I

sünd. 25. veebruaril 1908 Märjamaal
surn. 10. septembril 1979 Victorias, B.C.

mälestavad

PEETER, HELGI ja KRISTA

KALLIST SUGULAST

LEONORA (NORA) KORM'I

sündinud 3. novembril 1892 Tallinnas
surnud 17. septembril 1979 Montrealis

mälestavad leinas

LAINE, FRED ja ALLAN LANGVEE
SHEILA ja RAOUL LANGVEE
ARE HALBEMÄE
ENE HELBEMÄE-GRIEVE
LENNARD KADAK

AVALDAME SÜGAVAT KAASTUNNET PR. ALICE RANDLA'LE

kpt.

MANIVALD RANDLA

surma puhul.

Mälestavad sügavas leinas
VERONIKA KÖBLER
VILLEM VIIA

ARMAST SÕPRA JA VÕITLUSKAASLAST

kapten

MANIVALD RANDLA'T

mälestab sügavas leinas

AUGUST JURS perekonnaga

PUHKA JUMALA RAHUS ARMAS EMA JA VANAEMA

ALIIDE HIIOP

sündinud 9. jaanuaril 1899 Taageperas
surnud 16. septembril 1979 Torontos

Aga minule
on see hea
olla Jumala ligi.

mälestavad kurbuses

tütar ILME perekonnaga
tütar ASTA perekonnaga

SÜGAV KAASTUNNE MEIE PÕGENIKLAAGRI PASTOR E. PÄHNALE PEREKONNAGA, NENDE TÜTRE

MALLE

surma puhul

R. LALL perekonnaga
M. TAMM perekonnaga
K. ROSENBACH perekonnaga
V. LILLAKAS perekonnaga
E. EERO perekonnaga
A. KENT perekonnaga
E. SUIK perekonnaga
A. OILING perekonnaga
A. JAANIMÄGI perekonnaga

E. JÄRV abikaasaga
E. KURIS abikaasaga
V. RAIEND abikaasaga
A. NÕMM abikaasaga
J. LAASNA abikaasaga
G. URB abikaasaga
O. PAJUR abikaasaga
K. MAASIK abikaasaga
J. VIINAMÄE abikaasaga
E. UDUSTE abikaasaga

J. ROHTLA
J. OINUS
A. KELDER
E. AROELLA
J. TUISK
V. REBANE

Head naabrit ja armast sõpra

ALIIDE HIIOP'IT

mälestavad leinas

LIISA ja JAAN HION

Eesti Kodu pere avaldab sügavat kaastunnet õp. E. Pähnale ja pr. A. Pähnale tütre

MALLE

surma puhul

EESTI KODU KIRIKLIK KOMISJON

Armast perekonna sõpra

A. HIIOP'IT

mälestavad leinas

INGRID ja JUHAN MUST
HELVE MUST
MAILIS SAUN abikaasaga

Vaikses leinas mälestame varalahkunud head sõpra

MALLE PÄHN-KETEL'IT

ning avaldame kaastunnet vanematele ja perekonnale

AILI ja MAIDO SILM

Uinus igaveseks meile unustamatult armas

ALIIDE HIIOP

leinavad
sügavas kurbuses

LYDIA SILD
ILME PENTRE perekonnaga
HELGI AADOSON perekonnaga
LIISU ja ARNOLD LAAS

Surma läbi lahkunud liiget

ROSALIE KAPSTA'T

mälestab kurbuses

VANCOUVERI PENSIONÄRIDE ÜHING

Kauaaegset head sõpra, armast „memme"

ALIDE ASMUS'T

mälestab leinas

ARVED SOOSAAR

Armast sõpra

ALIIDE HIIOP'IT

mälestavad

ADA
LINDA
KAARE
ELLA
SELMA
HELMI

Armast sugulast

ALIIDE HIIOP'IT

mälestavad sügavas leinas

HENDRIK ja ELLEN perega

Eesti arst valvekorras

22. ja 23. septembril
dr. R. Pahapill 921-7777
29. ja 30. septembril
dr. A. Mae 493-7231

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR

Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777

24-tundi telefonivalve

ARSTID

Leo Kann, D.C.
CHIROPRACTOR
Tel.: 489-0562
212 Dinnick Cr.
VASTUVÕTT KOKKULEPPEL

„MEIE ELU" TALITUSES
TORONTO EESTI MAJAS MÜÜGIL

WINTARIO ($1.00)
THE PROVINCIAL (5.00)
LOTO CANADA ($10.00)
LOTERIIPILETID.

OPTIKUD

J. RATAS
Optika- ja Kellasepaäri
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6251

PRILLID
parimas kvaliteedis nagu Christian Dior, Rodenstock. Zeiss jne.
Soft contact-lenses.

KELLAD
Omega, Tissot, Bulova, Accutron

KORTERID

Naisterahvas otsib

KORTERIT

tuba ja köök. Oma mööbel. Helistada õhtul, tel. 284-0532

MÖBLEERITUD TUBA

üürile anda väikese keeduruumiga Avenue Rd. ja Cottinghami rajoonis.

Helistada tel. 924-1351.

OTSIMISED

Otsitakse

ARTUR ALEKSANDRI P. VILLUP'IT (VIILUP),

sündinud 20. juulil 1927. Teated palutakse saata: A. Joasalu, Tarva Estates, Sunset Beach, West Vancouver, B.C., V7W 2T7.

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor

733 Mount Pleasant Rd.
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002
(lõunapool Eglintoni)

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid

958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
PLASTIK-PÕRANDARIIDEID,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO

POKO'S MEAT PRODUCTS ÄRIDES:	376 College St.
	319 Danforth Ave.
	767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris	484 Queen St. W.
Balint Book Store	246 Spadina Ave.
„Meie Elu" talituses	958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen	141 Danforth Ave.

THUNDER BAY

Finnish Book Store	168 S. Algoma St.

SUDBURY

Wolfe's Bookstore	133—135 Durham St. E.

„Meie Elu" hilinenud kättesaamise puhul palume allolev kupong välja lõigata ja täidetult saata „Meie Elu" aadressile.

To: Estonian Publishing Co. Toronto Ltd.
Estonian Weekly „Meie Elu"
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6

COMPLAINT TO THE POSTMASTER GENERAL OF CANADA

We subscribe to the Estonian Weekly „Meie Elu" — „Our Life"

Subscriber's name ....

Address (please type or print) ....

.... Postal Code ....

Estonian Weekly „Meie Elu" number ...., dated on .... 1979 and mailed one day earlier from Toronto, was delivered by mail to my address on .... 1979. This is .... days after posting.

Usually issues of the "Meie Elu" have been delivered in .... days. Please inquire as to the cause of this delay. We would appreciate more rapid and normal postal service in the future.

Yours truly,

....
(Date of complaint) (Signature)

Kapten Manivald V. Randlat mälestades

5. sept. kustus Torontos Manivald V. Randla eluküünal. Kuigi kadunu oli juba pikemat aega raskesti haige, tuli tema surmateade ootamata, sest ta jälgis kuni oma elu lõpuni suure huviga maailmasündmusi. M. V. Randla oli kauaaegse Toronto E. Võitlejate ühingu esimehena, EKN juhatusliikmena ja teiste organisatsioonide juhtiva tegelasena väga populaarne. Selle tõttu oli tema ärasaatmisel leinajate, pärgade, lillede ja järelhüüete arv suur.

M. V. Randla sündis 15. nov. 1907 Haapsalus vallasekretäri pojana. Ta sai oma koolihariduse Eesti Vabariigi koolides omariikluse esimestel aastatel heroilise Vabadussõja ajastu taustal, mis oli ka põhjuseks, miks ta valis kutselise ohvitseri raske ja pingerikka elukutse. Kuid see oli Eesti sõjaväele suurepärane valik. Ta lõpetas Eesti Sõjakooli kutselise ohvitserina ja ülendati 1928. a. nooremleitnandiks ning määrati teenistusse Skauts Üksuse Jalaväe pataljoni. Ta tegi läbi mitmed sõjalised eriala kursused. M. V. Randla võimed noorsõdurite treenimisel ja kasvatamisel headeks isamaa kaitsjaiks paistsid varsti silma ja ta viidi üle Eesti Sõjakooli ja hiljem Lahingukooli instruktoriks ohvitsere ja alljuhte väljaõpetama. Ta sai hoolsa ja kiiduväärt teenistuse eest kindral J. Laidoneri eri auhinna, ülendati kapteniks ja omariikluse eelõhtul arvati Eesti Kõrgemasse Sõjakooli astujate hulka. Kuid kadunu karjääri Eesti armees lõpetas Vene okupatsioon. Ta tegi Puna-Armees läbi Eesti ohvitseridele osaks saanud odüsseia ja vabanes 1941. a. juulis Porhovi sõjavangilaagrist. Võttis Teisest Maailmasõjast osa Eesti üksustes kompanii ja pataljoni ülemana nii kodu kui ka välisrinnetel. Ta valiti Saksamaa põgenikepäevil korduvalt Flensburgi põgenikelaagri juhatajaks. Tuli üle Inglismaa Kanadasse, kus tegi Toronto ülikooli juures läbi erikursused ja oli üle 20-ne aasta teenistuses Cons. Eng. & Machinery Co Ltd. juures kontori juhatajana.

Manivald Randla kasutas oma vaba aega Torontos Eesti sõjameeste organiseerimiseks, Eesti laskurite väljatreenimiseks ja välisvõitluseks. Kui Eesti laskurklubi liikmed andsid maailmameistreid ja nende tagajärjed ulatasid maailmaklassi, siis selleks olid M. V. Randlal ergutajana suured teened.

Ta oli üks TEVÜ asutajaid ja kaks korda selle esimeheks ning oli Kanada Eesti Võitlejate Liidu esimeheks, juhatusliikmeks ja Baltic Vet. Corp esimeheks. Ta valiti mitu korda rahvapoolt EKN liikmeks ja kuulus kuus aastat EKN juhatusse. Oli aastaid EKN väliskomisjoni liikmeks.

Kuid M. V. Randla kõige suuremad teened Eesti sõjameestele ja Eesti ühiskonnale sooritas ta 1966—1976, seega kümme aastat järgimööda olles TEVÜ esimeheks. Kui enne seda olid teatud kriisi nähtused, siis nüüd algas uus helevus ja uus hoog. Vabadusvõitluslik tegevus tõsteti esirinda, toimusid suurüritused Vabadusvõitlusnädalad sõjameestele, suvipäevad, Vabadussõja alguse suurjuubelid ja Ülemaailmsed Eesti Päevad 1972. a. Torontos. See asjaolu, et TEVÜ on üks suuremaid ja teovõimsamaid üle maailma laialipillatud võitlejate ühingute peres on suurel määral kadunu teeneks. Tema algatusel ja kaastööl tuli toime Toronto E. Võitlejate ühingu trükis „Vabadusvõitluse Teedel", milles võitlejate tegevus on jäädvustatud trükisõnas.

Ta kuulus akadeemiliselt korporatsioon Ugala vilistlaskonda. Ta omab võitlejate kuld teenetemärgi ja 1977 a. esitati ta TEVÜ teenetemärgi komisjoni, juhatuse ja liidu juhatuse üksmeelsel otsusel ÜEV Keskuse II klassi teenetemärgi (seega kõrgema klassi, mis üldse välja anti) saamiseks ja tema 70. aasta sünnipäeval anti teenetemärk talle üle. Omas veel mitmeid Teise Maailmasõja lahingute vääristusi.

Manivald V. Randlat jäi lähematest omastest leinama abikaasa Alice, kellega ta oli õnnelikus abielus aastast 1940 alates ja kes tema eest hoolitses truult ja ustavalt ta raske haiguse ajal.

Oma rahuliku, tagasihoidliku ja eriti sõbraliku iseloomu tõttu omas kadunu eriti palju sõpru, eriti eesti sõjameeste, kui ka Eesti akadeemikute peres ja kanadlaste keskel. Ta oli kõrgelt hinnatud oma töökohal.

Nende ridadega [illegible] kaasvilistlane ja kaasesimees TEVÜ-s soovin Sulle rahulikku puhkamist Kanada mullas. Sa lahkusid, kuid õilsad ideed, mille eest Sa võitlesid ja mälestus Sinust ja Sinu elutööst Eesti vabaduse ja eestluse kasuks ei kao.

August Kala

LINDA KÜTTIS

Sündis 17. märtsil 1951. a. Torontos. Alustas keskkooli õpinguid Torontos kuid lõpetas Neuchateli erakooli Shveitsis. Jätkas õpinguid Toronto Ülikooli kontsertpianistide fakulteedis, kust hiljem siirdus New Yorgi Julliard School'i, mille lõpetas 1978. a. kevadel BA kraadiga (honours) ja saavutas MA (Music) kraadi 1979. aasta mais, kontsertpianistide klassis. Akadeemiliselt kuulub korp! Fidentiasse.

INGRID MERITS-RUBERG

lõpetas Montreali McGilli ülikooli arhitektuuri alal saades B. Arch. kraadi. Kursuse parima lõpetajana võitis J. W. McConnell mälestus-stipendiumi (Travelling Scholarship), mis võimaldab mitmekuist reisimist. Töötab praegu omal alal Washingtonis, DC.

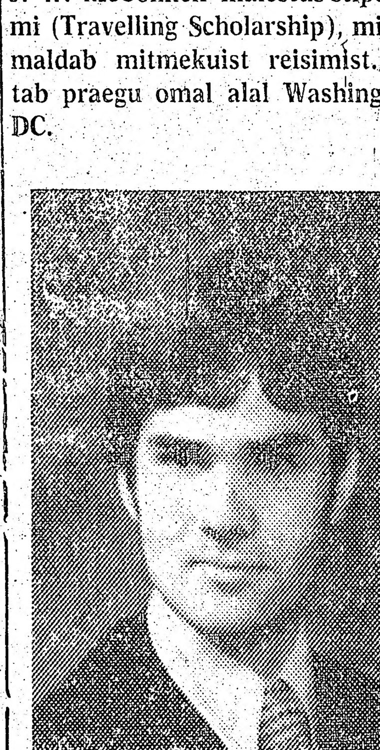

KALEV RUBERG

sai Massachusetts Institute of Technology's, (Bostonis.) M. Arch. kraadi, päikese energiat rakendava arhitektuuri erialal. Teeb praegu uurimustööd omal alal M.I.T-le ja Ühendriikide valitsusele Washingtonis DC.

TÄNU

Avaldan tänu kõigile kes aitasid ja toetasid mind 1979 „Tallinna Festivali" pidustuste ajal. Teie kõikide heatahtlikud soovid jäävad minule ilusaks mälestuseks. Eriline tänu pr. Milvi Puusep'ale ja hr. Kivi'le.

Kui see oleks võimalik olnud, olekhin soovinud teie kõikidega oma elamusi jagada.

Susan Suit

KUHU MINNA?

☆ Reedel, 21., 22. ja 23. sept. Baltimore Eesti Majas Jaan Saarniidu kunstinäitus.

☆ Neljapäeval, 27. sept. Tervisvõimlemise Ringi avamis-pärastlõuna kohv, Eesti Majas algusega kl. 3 p.l.

☆ Kuni 28. sept. Abel Lee vitriograafid Northern District Library, 40 Orchardview Blvd.

ILMUS

SALME EKBAUM

KOHTUMINE LENNUJAAMAS

Romaan

Hind tellijaliikmetele: brosh. $6.90; köites $9.00
Kaan hind mitteliikmetele: brosh. $9.00; köites $11.50
Poolsari (6 raamatut) brosh. $39.00; köites $52.00

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV

ARNO VIHALEMM

ÜHE KEELEGA KANNEL

Riimitud ja riimimata antiluulet

Hind $6.00

Esindajad: A. Viirlaid, 63 Glen Davis Cres., Toronto, Ontario M4E 1X7; Estonian Publishing Co., „Meie Elu" 958 Broadview Ave., Toronto, Ontario, M4K 2R6; V. Kokla, 86 Stirling Ave. N., Kitchener, Ontario; E. Kivestu, 588 Westluke Ave., Montreal, Que. H4X 1P7; tel. 484-0685; V. Kurm, 368 Toledo St., Thunder Bay, Ont.; The Scandinavian Shoppe, 279 Danforth Ave., Tor. M4K 1N2; V. Lenk, 511 Lawson Rd. London, Ont., N6G 1Y1; H. Lille, 1 Eriksdale Rd., Etobicoke, Ont. M9C 2B5; W. Metski, 6 Dawn Rd., St. Catharines, Ont. L2N 4M6; Mrs. L. Normet, 343 Cannon St. E., Hamilton, Ont. L8L 2C1; K. Pikker, 3876 Pandora St., N. Burnaby, B.C.; U. Veedler, 47 Kent Ave., Sault Ste. Marie, Ont.; V. Spargue, 2313 Samuel Drive, Ottawa, Ont. K1G 3C3.

Suvelõpu-pidu Jõekäärul

Möödunud laupäeval korraldasid Toronto Eesti Naisselts ja Jõekääru krundiomanikud ühise suvelõpu-peo mille raames toimus ka tennise ja võrkpallivõistlused. Päeval toimus ka krundiomanike aastakoosolek; kus külalistena viibisid Georgina vallavanem G. Tales ja kohalik vallavolinik hr. Ross. Neile esitati rohkelt küsimusi aktuaasetest päevaprobleemidest.

Korraldajad saabusid kohale juba reede õhtul ja kohe algas kibe töö ja korraldamine. Laupäeva hommikul alustasid köögis tööd: Helju Novek, Susie Kolga, Ly Rannala, Elli Potsepp j.t. Spordiala korraldajad seadsid korda võistlusväljakud kus võistlesid Jõekääru tennisklubi liikmed ja külalised.

Peo alguseks oli rahvast hõredavõitu. Tund hiljem paistis ainult paar tühja lauda tulejaid „ootamas". Seekordne Suvekodu pidu jäi küll maha mõnest Toronto Eesti Majas peetavast lõbusast laupäeva õhtust osavõtjate arvu poolest, kuid mitte tujuküllusest ja hoogsuselt.

Peo juhatas sisse lühikese sõnavõtuga krundiomanike ühingu laekur Voldemar Salurand, millele järgnes õhtueine.

Tantsiti Georg Iltali orkestri helide saatel. V. Salurand teatas, et kõige vastupidavamaks ja hoogsamaks tantsupaariks olnud Jõekäärul elutsev Hans Purje oma Maimoga.

Õhtu eeskavalises osas esinesid „Eesti Kodust" A. Haljaste, V. Musta ja M. Vabasalu. Lauldi tuntud eesti viise G. Iltali klaverisaatel tõmmates kaasa kogu publiku ühislauluks.

Loterii looside müümisega tegelesid prd Novek, Potsepp, Salurand ja teised. Loteriil oli rikkalikult võite, suured tordid Rooneeme ja Anette pagaritööstustelt, nahast E. Rubergi tööd j.m.

J. S-gi

Kes ja Kus

● Pianist dr. Arvi Sinka mängis klaveri soolo osad Stravinsky „Petrouskas" Detroit Sümfoonia Orkestriga Neville Marrineri juhatusel Meadowbrook Festivalil Michiganis. Sinka on esinenud Kanada eestlastele solistina Torontos ja Vancouveris.

Ei ole doktor

Vello Salo omas perioodilises ringkirjas „AADE, nr. 2 (19), XIII ak. seitsmevennastepäev 1979, Scarborough", mis algab: „Kallid kaimud kõikjal — eestlasi ja varblasi leidub ju igal pool — tervitusi Torontost jälle!", kirjeldab oma suvist reisi, mis „läks suhteliselt hästi: 7. ja 8. mail viibisin üle tüki aja Vello Helgi pool, 9.—22. maini juhtisin 15-liikmelist piibligruppi Pühal Maal, siis merereis üle Kreeka (maailma rängemal laeval muide) ja lõpuks 27. maist 4. juulini vanas armsas Frascatis. Siis ülelombi-lend ja saabumine siia 7. juulil" ... Ja edasi: „1976. a. veebruaris kaitstud väitekiri on ikka veel trükki toimetamata — mis tähendab meie instituudi määruste järele, et mul doktoritiitlit veel pole".

Toetusi H. Jänese Mälestusfondist

Sooviavaldused toetuse saamiseks Rektor Henno Harald Jänese Mälestusfondist palutakse sisse anda hiljemalt 15. oktoobriks s.a. fondi nimelisel aadressil: Eesti Keele ja Kirjanduse Instituut, Tulegatan 20, 113 53 Stockholm. Avaldus tuleb esitada vastaval blanketil, mida on võimalik tellida samal aadressil või tel. 08/15 01 60/1338.

Põhikirja järgi võivad toetust saada üksikisikud, eeskätt eesti noored, kuid ka asutused ja organisatsioonid, kes õpivad või uurivad eestiainelisi teadusi või on teisiti tegevad eesti kultuuri alal.

Uuendusi vanaduspensioni õigustes

Vanaduspensioni saamise õiguse seaduse lisa alusel kõik sisserändajad Kanadasse pärast 1. juulit 1977 peavad elama Kanadas 40 aastat, et olla õigustatud täie vanaduspensioni saamiseks. Iga aasta eest mis nad on elanud siin maal arvestatakse 1/40 täiest summast.

See seaduse täiendus ei ole maksev enne seda tähtaega sisse tulnute kohta. Nende kohta on endiselt maksev 10 aastane Kanadas elamise nõue täie pensioni saamiseks.

H. K.

Uued Kanada riigibondid kannavad 10¼% intressi

Uued Kanada 1979—80 riigi võlatähed, mis tulevad müügile 9. oktoobril, kannavad 10¼% intressi.

Kõigi viimase 5 aasta jooksul välja antud võlatähtede eest makstav intress tõstetakse 10¼%-le alates 1. novembrist s.a. Intressi vahe makstakse 1974—75, 1975—76 ja 1976—77 aasta võlatähtede eest nende tähtpäeva täitumisel, kuna 77—78 ja 78—79 aastatel väljaantute kohta võib kasutada kahte moodust, kas tähtaja täitumisel väi väljamakstaval sissevahetamisel.

1974—75 võlatähtede omanikud saavad eraldi makstud $2.50 iga $100 pealt — 1983 aastal. See on $4.75 1975—76 a. seerial — 1984 aastal ja $8 — 1976—77 aastal väljaantud võlatähtedel — 1985 aastal.

1977—78 ja 1978—79 kohustused on väärt $102.50 iga $100 eest kogu kestvuse jooksul. 1/3 kogu Kanada riigivõlgadest on välja antud võlatähtedes.

H. Kivi

MÕTTESÄHVATUSI

Head kavad on enamasti sõiduplaanid ilma rongideta.

☆

Ei ole midagi raskemat, kui keda-gi tõega naerma ajada.

☆

Tarkuse celiseks on see, et võib ennast rumalamana näidata. Vastupidine on juba raskem.

☆

Kes usub oma pärijate armastusse, on aru kaotanud.

☆

Kui mees ja naine tülitsevad, võib teha kindlaks nende haridusliku taseme.

☆

Mõned abielumehed loevad õnnetuks kokkusattuvuseks, et nad on oma naisega ühel ja samal päeval abiellunud.

☆

Kõige väärtuslikum, mida võib reisilt kaasa tuua, on terve nahk.

☆

Tulevikuks tuleb muretseda omale hea minevik.

Kogunud NIHITS

E. Naberi veste

DISKRIMINEERIMINE

See on väga raske sõna, mitte ainult lugemiseks, vaid ka sisuliselt kaalukuselt. Paljud polegi veel taibanud selle laiaulatuslikku tähendust ja mõju kodanike eraelule. Sel pole midagi tegemist diskrimeerimisega, nagu mu sõber Jaakob arvas, sest see viimane tähendab pigem näo puhastamist näitlejail pärast näitemängu ja seltskonnadaamidel pärast muid etendusi.

Mis diskrimineerimine ise endast kujutab, on raske öelda. Seda peab välja leidma tegeliku elu nähetest, mis riigivalitsuse poolt vastavat kommenteerimist leiavad. Suurel määral esineb see näiteks värvide vahekorras — must ja valge. Valge on alati musta suhtes diskrimineeriv, aga alati mitte punase suhtes.

Üks hiljutine Kanada asutuste seisukoht näitab, et diskrimineerimine on ka näiteks pikkuse, s.o. inimeste pikkuse suhtes. Selline diskrimineerimine, nagu ajalooliselt teada, algas vanast ajast Taanimaal, kus tehti muinasjutt Suur-Klaus ja Väike-Klaus, mis ju silmaga on näha halvakspanev teineteise suhtes.

Sellepärast siis, kui üks firma Kanadas, mis müütab vaid pikkade tüdrukute rõivaid, tahtis võtta äriteenijateks ka pikad tüdrukud, sai valitsusasutustelt kõvasti sõrmede pihta. Niisugune suhtumine lühikestesse äriteenijatesse loeti täiesti diskrimineerivaks ja lubamatuks. Firma pidi palkama ka lühikesed, kes aga soovisid. Praktiliselt lahendati asi nii, et pikad müüjad pandi rinnahoidjate osakonda, lühikesed päntide osakonda.

Eestis seesugust diskrimineerimist polnud. Mu sõber Jaakop ütleb, et nendel konvendis olnud üks väga pikk poiss, nii pikk, et ta armastanud kukalt sügada vastu ukse ülemist piita. Kui neil olnud naiskülalised valinud too pikk poiss tantsupartneriks ikka kõige pisema tüdruku, et poleks diskrimineerimist. Neiukesed punastunud sellisest tähelpanust ja püüdnud oma näokest varjata kavaleri kuuehõlma, mis aga olnud raske, sest näoke juhtunud liiga madalale, kuhu seda toetada enam ei sobinud.

Suur ja väike olid meil kodus viidud tasakaalu. Näiteks Tallinnas, kus oli Pikkjalg, aga siis ka Lühikejalg, oli Suur-Karja ja oli Väike-Karja jne. Maal oli selles suhtes veel puudusi ja segadusi — oli Laiuse aga polnud Kitsuse kihelkonda, oli Alavere aga polnud Üleveret jne. Suure-Jaani kõrvale väikest Jaani ei sobinud nagu panna, see ei läinud kokku mulkide uhkusega.

Moodsas mõistes oli selline nähe muidugi selge diskrimineerimine. Pikkjalg ja Lühikejalg tulnuks kaotadaja asemele panna Üksjalg ja Teinejalg. Suure- ja Väikese-Karja asemel võinuks olla Meie-Karja ja Teie-Karja, missuguse kombinatsiooni puhul karjade suurus ei tungiks diskrimineerivalt esile.

Ka meie riigielus tulid ebakohased vahekorrad silmapaistvalt esile. Üks kõrgetest rahvajuhtidest oli pikk ja peenike kui koot, teine lühike ja jässakas kui päts. See oli diskrimineeriv ühes või teises suunas, olenedes kuhu erakonda keegi kuulus.

Kõige tulusamat võitlust diskrimineerimise vastu peetakse teatavasti Ühendriikides. Näiteks kulutatakse palju riigi raha selleks, et tõsta väljaspool vanglaid elavate inimeste elatustaset vanglais elavate tasemele. Nii jaotatakse elanikele toidumarke steikide ostmiseks, muretsetakse värvilisi tiiviisid värvilistele ja olevat kavas võimalusel korterite põrandad katta „vooltuvool" vaipadega, et näiteks vanglast tulles satuks juba harjunud pinnale.

Muidugi peab sellise võitlusega alustama juba laste juures koolides. Nii olevatki mitmel pool keelatud õpilaste teadmisi mõõta hinnetega — ühel rohkem, teisel vähem. See tekitavat alaväärsuse kompleksi targemate juures, kuna mida kõrgemad hinded, seda vähem väljavaateid pääseda edasi õppima ülikooli. Viimased eelistavad sisseastujaid, kes lugemises piirduvad kuke-aabitsaga. Matemaatikas on nõudmised siiski suuremad, nii et hilisemas elus oskaks välja arvata, millal tuleb kätte vanglast tingimisi vabanemise päev. Selleks polevatki vaja rohkem ükskordühte kui 1 aasta 1 kuu, 2 aastat 2 kuud jne.

Selline võrdsustamise põhimõte esinevat ka vene-ameerika lepingus SALT II, kus olevat kõrvale jäetud pikkuse ja laiuse mõõdud, peaasi et venelaste suurte pommide arv vastaks umbes ameerika väikeste pommide arvule. Väike diskrimineerimine olevat küll sisse poetunud sedaviisi, et noile Vene pommidele on lubatud mitu pead. Ameeriklased aga lootvat, et mitu pead, mitu arvamist — ja üks on kindlasti GPU agent ning teised kõik lähevad pikapeale Siberisse...

Seda eelmist apsatsi ei maksa palju tähele panna, sest see on õieti mu sõbra Jaakopi lorajutt. Tegelikult on meil enestel palju kohti, kus tuleb kaotada suure ja väikese vahelist diskrimineerimist. Näiteks võrkpalli meeskonda tuleb edaspidi võtta ka pisikesi preilikesi pikkade loikamite kõrvale, kui nad vaid soovivad. Pikkuse ega ka naisterahvaks oleku pärast ei või kedagi soovijat tagasi lükata.

Asi mõjutab ka kultuurilist elu ja tegevust. Näiteks ei tohi koolipidudel edaspidi olla näitemängus päkapikkudeks ainult pisikesed põngerjad, vaid tuleb nende hulka võtta ka õpetajaid ja koolivalitsuse tegelasi — võiks kutsuda gastrolleerima isegi noid bürokraate, keda mainisime algul seoses pikkade ja lühikeste müüjate looga.

Igatahes ütleb mu sõber Jaakop — ta on vähe sarkastiline, et majad hapakate jaoks tuleb ära kaotada, sest nad kui võrdõiguslikud kodanikud ei või kuuluda väljasorteerimisele, ja teatud kõrgete instantside kõrval veel eraldi asutuste ülevalpidamine on asjata kulu ja diskrimineerimine!

NALJAD

Silt ühe kingsepa töökoja uksel Viinis:

„Laiskuse tõttu suletud."

☆

Tõusikuproua Juuli Jõmmiste naabrieidele:

„Kujuta ette! Mu mees oli Pariisis ning sai soodsalt Rembrandi osta."

„Kui palju müüle sel oli juba peal?"

☆

Läbipõlenud elumees arstile:

„Kas nüüd on naiste, viina ja lauluga läbi?"

„Laulda võite nii palju kui tahate," vastab arst.

☆

Julius Caesar, Aleksander Suur ja Napoleon I jälgivad nõukogude paraadi punasel platsil. Caesar ohkab vaadeldes rakette:

„Oleks Rooma leegionil selliseid rakette olnud, oleksin kogu maailma vallutanud."

Aleksander Suur imetleb tanke:

„Kui mul oleksid niisugused sõjavankrid olnud, siis oleks kogu Aasia mu käes olnud."

Napoleon I sirvib „Pravdat" ning konstateerib:

„Oleks mul nii hea ajaleht olnud, siis poleks keegi kurat teada saanud, et Waterloo juures lüüa sain."

Kaks kojameest Moskvas roogivad lund. Üks ütleb jutu alustamiseks:

„Kole külm talv on tänavu." Seepeale teine:

„Mina ei vasta poliitilistele jutuajamistele."

☆

Prahas toimus võidusõit USA Fordi ja nõukogude Moskovitshi vahel. Ford võitis suure edumaaga. Järgmisel päeval kirjutas „Rude Pravo":

„Vene Moskovitsh tuli teiseks, ameeriklaste Ford jäi eelviimaseks."

☆

Vanem daam hulgusele:

„Näen teid sageli sigarikastiga ringi hulkumas. Kas suitsetate nii palju."

„Ei suitseta, aga ma pean sageli ümber kolima."

☆

Noor karvane kutsub diskoteegis näitsikut tantsima. Ta ütleb:

„Kas teie ei tahaks ka minuga proovida?"

„Ei, tänan. Mul [illegible] kaks [illegible] juba kodus [illegible]."

☆

[illegible]

„Mis hoone siia tuleb?"

„Uus raekoda."

„Ja raidkujud seal tellingutel seisavad?"

„Need ei ole raidkujud, vaid müürsepad."